

YDEROMRÅDER
PÅ
FORKANT

Det lokale Danmark

Realdania

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

MINISTERIET FOR
BY, BOLIG OG
LANDDISTRIKTER

the 1990s, the incidence of *S. flexneri* has increased in the United Kingdom [10]. In the United States, *S. flexneri* has been reported to be the most common serotype of *Shigella* isolated from children with shigellosis [11]. In the United Kingdom, *S. flexneri* has been reported to be the most common serotype of *Shigella* isolated from children with shigellosis [12].

The purpose of this study was to determine the prevalence of *S. flexneri* in the faecal flora of children with shigellosis in the United Kingdom. The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

The study was conducted in a tertiary care hospital in the United Kingdom. The study was approved by the local research ethics committee.

**Det
lokale
Danmark**

Det lokale Danmark

Maj 2015

Fotos

Forside: Stammers Kontor

S. 10 og s. 81: Carsten Ingemann

Øvrige fotos: Anne Prytz Schaldemose

Indhold

#1	Forord	5
#2	Læsevejledning	9
#3	Sammenfatning	13
#4	Befolkningens størrelse	17
#5	Kommunernes urbaniseringsgrad	25
#6	Aldersdemografi	33
#7	Øvrige demografiske karakteristika	45
#8	Befolkningens til- og afgang	55
#9	Uddannelse, beskæftigelse, indkomst og sundhedstilstand	69
Bilag		
1	Grupperingen af sogne	88
2	Eksempel på beregning af den ækvivalerede indkomst	89
3	'Holdbar' reproduktionsrate	90

Forord

Forord

Danmark står midt i en historisk omstilling.

Mens befolkningen som helhed vokser, oplever mange kommuner i yderområderne faldende befolkningstal og en ændret befolkningssammensætning med flere ældre og færre børn og unge.

Urbaniseringen står ikke til at ændre. Alt tyder på, at den er kommet for at blive, og nogle steder i landet vil tilbagegang være et vilkår, man er nødt til at forholde sig til. Men det er også muligt at sætte gang i en positiv omstilling, tilpasning og udvikling, der ikke nødvendigvis knytter sig til traditionel vækst.

Det er baggrunden for, at Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Miljøministeriet v/Naturstyrelsen, KL og Realdania i 2014 iværksatte den tre-årige kampagne Yderområder på forkant. Gennem udvikling og støtte til langsigtede kommunale strategiplaner

skal kampagnen bidrage til, at kommunerne på politisk niveau lægger en strategi for, hvor og hvordan, der skal udvikles.

Med denne rapport går kampagnen i dybden med en række parametre, der alle har betydning for kommunernes arbejde. Hvad betyder vandringen fra land til by for den lokale befolkningsudvikling? Hvordan er beskæftigelsen fordelt? Og hvilke ressourcer råder befolkningen over?

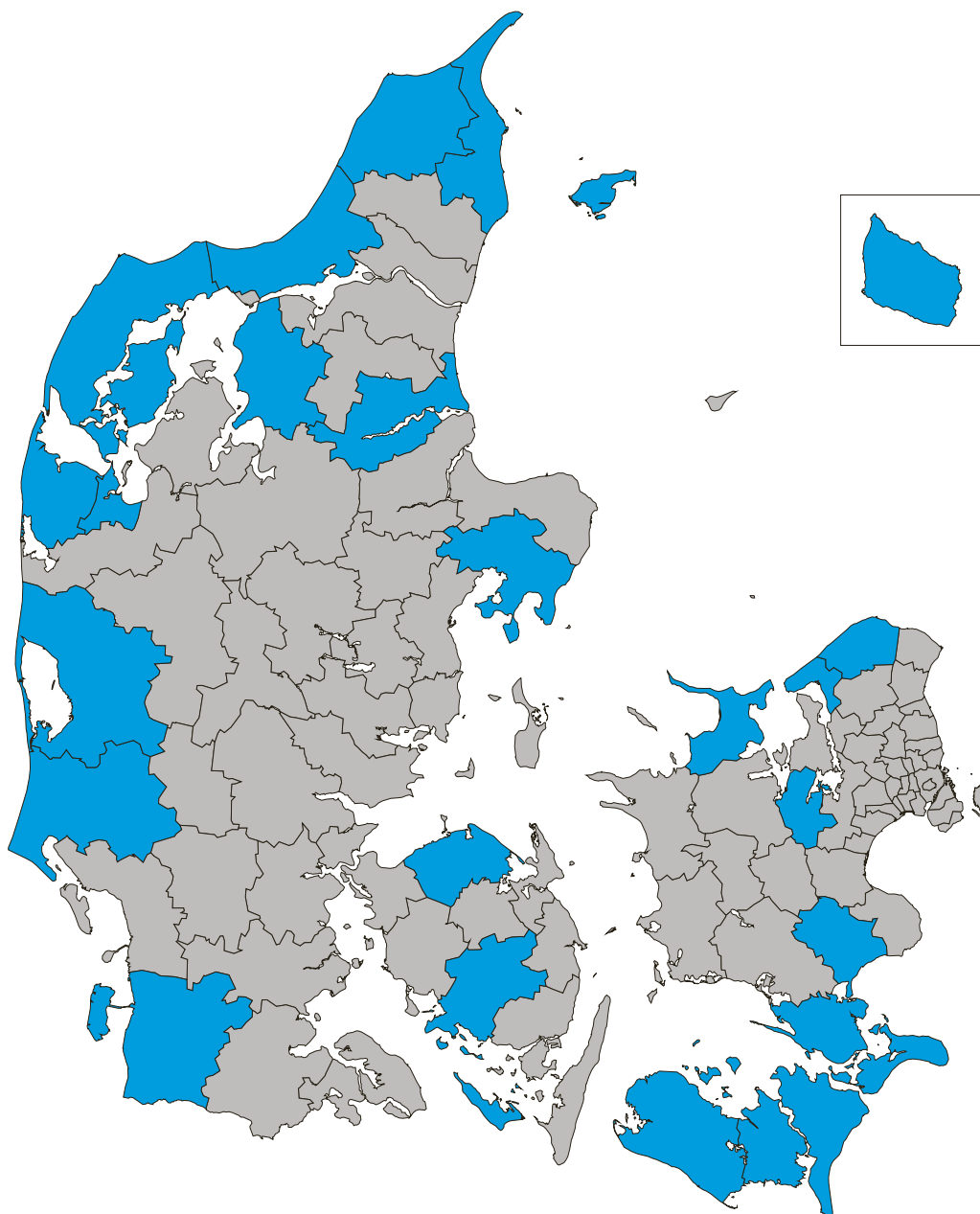
Gennem en række overordnede fakta giver rapporten - som er udarbejdet af KL's analyseenhed - et fælles udgangspunkt for at sammenligne udviklingen på tværs af kommuner og nuancere billedet af den omstilling, vi som land står midt i.

Fordi by og land er hinandens forudsætninger, sætter rapporten fokus på hele det lokale Danmark. Selvom det formentlig er i byerne, vi i fremtiden vil finde de fleste arbejdspladser og

den største del af væksten, kan byerne ikke fungere uden resten af landet. Og yderområderne kan ikke fungere uden de store byer. Yderområdernes omstilling må dermed også ses som del af en samlet økonomisk bæredygtig udvikling i hele landet. Det er ud fra forståelsen af helheden, at vi skal arbejde videre.

God læselyst.

Rapport og baggrundsdata kan findes på www.påforkant.dk

OM KAMPAGNEN YDEROMRÅDER PÅ FORKANT

Yderområder på forkant er en kampagne, der skal styrke tilpasning, omstilling og udvikling i områderne uden for de større byer - til gavn for hele landet.

Kampagnen støtter udvikling af langsigtede strategiplaner i 20 kommuner i yderområderne, og hertil kommer 6 pilotprojekter. Fælles for alle strategi-

projekterne er, at de tager afsæt i et nøgternt og realistisk syn på fremtidens udfordringer og sætter fokus på hver enkelt kommunes særlige udfordringer og potentialer.

Et partnerskab bestående af Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Miljøministeriet v/Naturstyrelsen, KL

og Realdania står bag Yderområder på forkant, som skal bidrage til at nuancere synet på yderområdernes udfordringer og vise nye veje til en realistisk og positiv omstilling frem mod 2030.

Læs om strategiprojekterne på kampagnens hjemmeside: www.påforkant.dk

Læsevejledning

Læsevejledning

Denne rapport viser den generelle udvikling i Danmark med udgangspunkt i seks temaer: Befolkningstal, urbaniseringsgrad, fordelingen af unge og ældre, indvandring, befolkningsmæssig til- og afgang samt socioøkonomiske parametre som uddannelse, beskæftigelse, indkomst og sundhed.

For hvert af områderne giver rapporten et generelt billede af situationen og sammenligner udviklingen på tværs af kommunerne.

Fokus er på forholdet mellem land og by – både på nationalt niveau og inden for kommunegrænserne. Med andre ord skelnes mellem to niveauer:

- * Forholdet indbyrdes kommunerne imellem
- * Forholdet internt i kommunen mellem land og by

Rapporten kan ses som en uddybning og nuancering af analyser, der tidligere er udarbejdet i regi af KL's temaprojekt 'Danmark i Forandring'. Metodeelementer er desuden hentet fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters årlige publikation 'Regional- og Landspolitisk Redegørelse'.

Resultaterne i denne rapport vil blive yderligere uddybet i kommunespecifikke analyser for hver af de kommuner, som deltager i Yderområder på forkant.

KORT OM KAPITLERNE

- * **KAPITEL 4** giver overblik over udviklingen i folketallet, både i Danmark som helhed og på kommunalt niveau.
- * **KAPITEL 5** behandler kommunernes urbaniseringsgrad på landsplan og inden for den enkelte kommune.
- * **I KAPITEL 6** kan man læse om fordelingen af unge og ældre. Hvor er der flest ældre, og hvor er der flest børn?
- * **KAPITEL 7** ser på udviklingen i antallet af indvandrere og efterkommere, og hvor i landet de vælger at slå sig ned.
- * **I KAPITEL 8** kan man læse om den generelle befolkningsmæssige til- og afgang – dvs. udviklingen i antallet af fødsler og dødsfald samt til- og fraflytning.
- * **KAPITEL 9** skitserer niveauet i befolkningens uddannelse, beskæftigelse, indkomst og sundhedstilstand.

Sammenfatning

Sammenfatning

Denne rapport afdækker en udvikling, som allerede er i fuld gang. Men hvad siger tallene konkret? Hvilke udfordringer presser sig på i kommunerne?

...

Der bliver færre borgere i cirka halvdelen af kommunerne

Danmarks befolkning er vokset med 4,3 pct. over de seneste 10 år. Der er dog stor forskel på, hvor i landet borgerne vælger at bo. Mens de største byer får flere indbyggere, har knap halvdelen af de danske kommuner færre indbyggere end for fem år siden. I ø-kommunerne og i det nordvestjyske har denne udvikling længe været til at få øje på, men for hovedparten af de øvrige kommuner er der tale om en ny situation.

...

Befolkningstilvæksten sker i og omkring de største byer

De fem største byer ser ud til at drive væksten – også befolkningsmæssigt – for hver deres område. Ved nærmere eftersyn tegner sig dog et nuanceret billede af udviklingen: For Odense, Aalborg og Esbjerg gælder det, at be-

folkningstilvæksten holder sig inden for kommunegrænsen. Omvendt oplever nabokommunerne til København og Aarhus en afsmittende effekt af de to store byers popularitet.

...

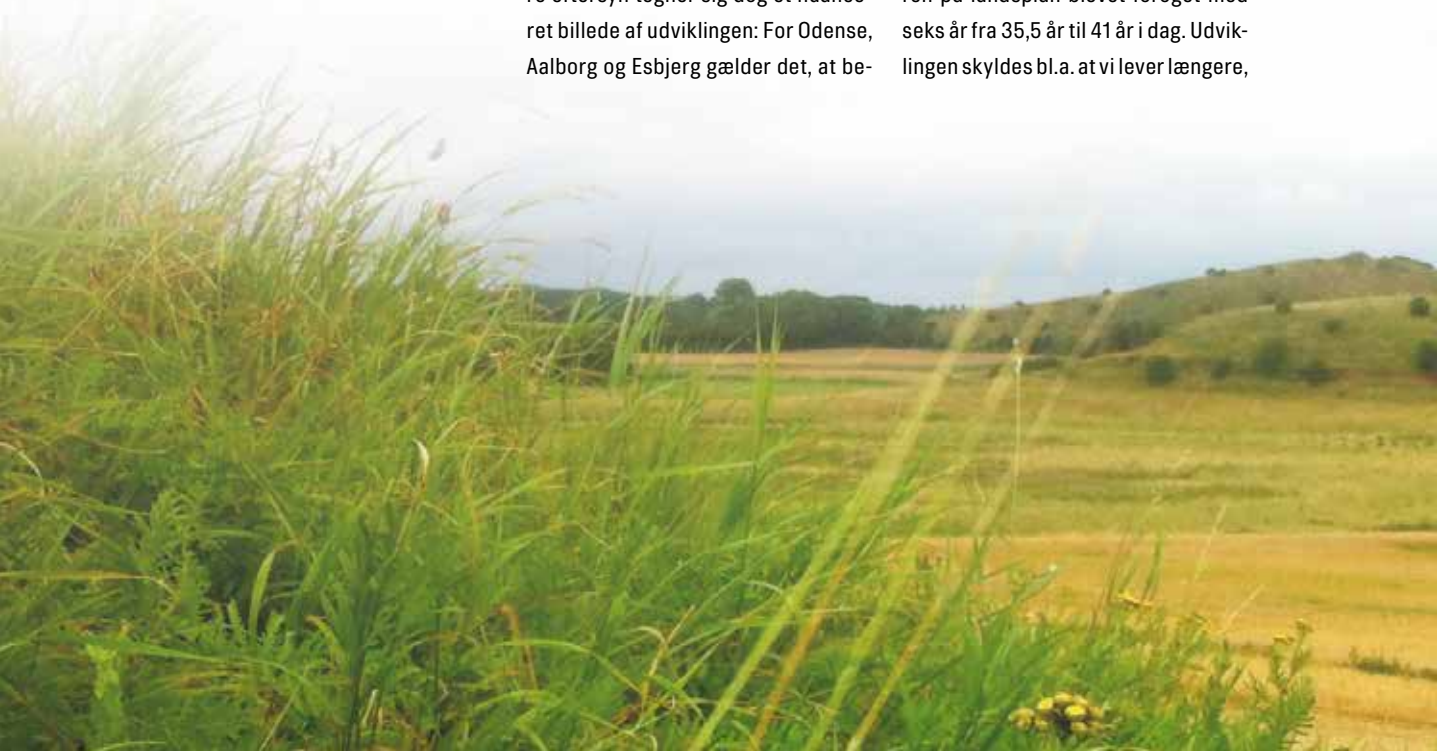
Vandringen fra land mod by fortsætter – også inden for kommunegrænsen

Der bliver færre borgere i landdistrikterne, og faldet er størst i de kommuner, som i forvejen er hårdest ramt af nedgang. Især de unge flytter mellem kommunerne og mod de større byer. Men mange kommuner oplever også en stigende intern urbanisering, hvor borgerne rykker sammen omkring kommunens store byer, mens det tyn-der ud i landdistrikterne.

...

Gennemsnitsalderen stiger i hele Danmark, men mest i yderområderne

Den danske befolkning bliver generelt ældre, men udviklingen er mest tydelig i kommuner i yderområderne. Siden 1970'erne er gennemsnitsalderen på landsplan blevet forøget med seks år fra 35,5 år til 41 år i dag. Udviklingen skyldes bl.a. at vi lever længere,

føder færre børn samt den generelle udvikling i ind- og udvandring. Særligt i ø-kommunerne finder man den største andel af ældre og de færreste børn. Og landbefolkningen er generelt ældre end bybefolkningen.

...

Vi føder færre børn

På landsplan føder vi ikke nok børn til at holde befolkningstallet status quo. Kun i Aarhus, Københavns, Frederiksberg, Glostrup og Ishøj Kommuner er det lykkedes at holde folketallet oppe ved hjælp af fødsler. Udviklingen med de lave fødselsrater forventes at fortsætte – og særligt i ø-kommunerne.

...

Modne borgere søger mod yderområderne

Der er stor variation i, hvor mange til- og fraflyttere de enkelte kommuner har. Særligt kommunerne nær de største byer oplever mange til- og fraflytninger, men også ø-kommunernes befolkning er i bevægelse. Mens de unge flytter mod de større byer, er der en tendens til, at mere modne borgere søger mod yderområderne – noget, der især gælder for kommuner med mange sommerhuse.

...

Inden for kommune-grænserne tjener borgere i landdistrikter mest

Målt inden for den enkelte kommune er det værd at lægge mærke til, at borgerne i landdistrikterne overvejende tjener mere end byboerne. På landsplan er indkomsterne generelt højest i kommunerne nær de fire største byer, og borgerne i kommunerne nord for København er dem, der tjener mest. De laveste indkomster finder man inden for bygrænserne af netop de fire største byer, på sydhavnsøerne, i Svendborg, Vordingborg og Tønder Kommuner samt på Bornholm. Opgørelsen afdækker medianindkomsten for familier med mindst én person mellem 18 og 64 år.

...

Beskæftigelsen er højere i landdistrikterne

Overordnet set er flere borgere i arbejde i landdistrikterne end i byområderne. For landdistrikterne er beskæftigelsesfrekvensen 75,3 pct., mens den i byområderne er 70,9 pct. Beskæftigelsesfrekvensen er opgjort som antallet af beskæftigede i procent af befolkningen i alderen 18-64

år. Hvis der ses bort fra de studerende, som fortrinsvis bor i byområderne, reduceres forskellen, men det gælder fortsat, at beskæftigelsesfrekvensen er højest i landområderne.

...

Borgere i byområderne har længere uddannelser

Den højest uddannede befolkning finder man nær de største byområder. Og knap 25 pct. af borgerne i landdistrikterne har ingen uddannelse ud over grundskolen. For byerne gælder dette for 23 pct.

...

Midtjyder og nordsjællændere lever længst

Danskerne lever 79,4 år i gennemsnit, men tallet dækker over store forskelle på tværs af kommunerne. Borgere i Region Midtjylland og en række kommuner nord for København lever længst med Rudersdal Kommune som topscorer: Her bliver borgerne i gennemsnit 81,7 år. Vest- og Sydsjælland, Lolland-Falster, Københavns og Ishøj Kommuner har omvendt de laveste middellevetider.

4

Befolkningens størrelse

Befolkningens størrelse

FOLKETAL

Den danske befolkning er de seneste 10 år, fra 2004 til 2014, vokset med 4,3 pct. Befolkningstvæksten har ikke været jævnt fordelt over kommunerne. Væksten har især været stor i det midtjyske, i hovedstadsområdet og omkring Aalborg, jf. figur 4.1. Samtidig er de fleste af ø-kommunerne og kommunerne i det sydvest- og nordvestjyske præget af betydelig tilbagegang i folketallet.

KOMMUNER MED FALD I FOLKETALLET

De kommuner, som har haft et fald i befolkningstal de seneste fem år (2009-2014), har udviklet sig forskelligt i den forudgående femårsperiode (2004-2009). For nogle kommuner blev en stigning i perioden 2004-2009 vendt til et fald i perioden 2009-2014, jf. figur 4.2. Det drejer sig om de fynske kommuner, undtagen Odense og Middelfart, de nordvestsjællandske kommuner og Halsnæs samt Faxe og

Vordingborg og visse jyske kommuner, jf. figur 4.2. Blandt denne gruppe af kommuner har Hedensted Kommune haft den mest markante udvikling. I perioden 2004-2009 var der en vækst i folketallet på 6,6 pct., men i perioden 2009-2014 var der et fald på 0,5 pct.

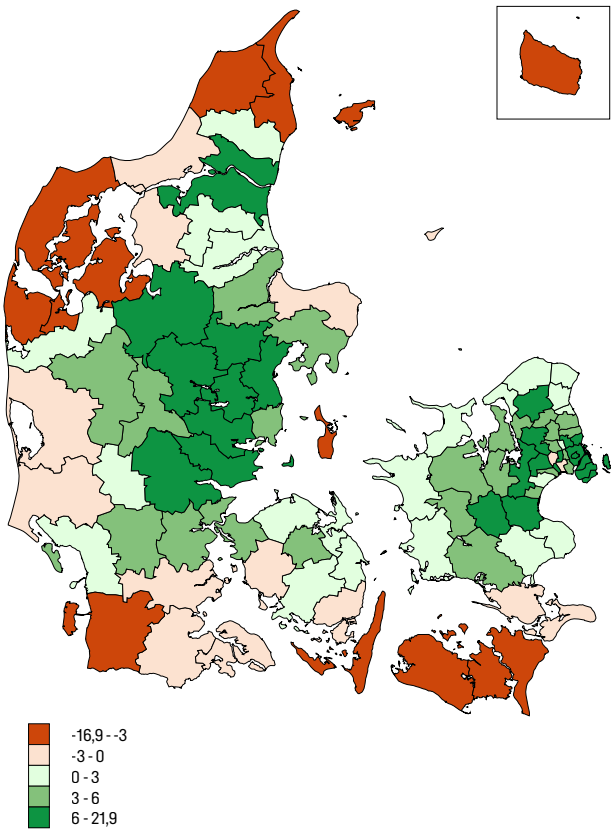
Andre kommuner har oplevet et vedvarende fald i folketallet. De har haft fald i folketallet for såvel perioden 2004-2009 som 2009-2014 – nogle med størst fald i den seneste periode. Det drejer sig om ø-kommunerne, inklusive Lolland og Guldborgsund, undtagen Fanø, kommuner i det nordvestjyske og det nordligste Jylland samt Norddjurs og Tønder. Den største acceleration i udviklingen ses for Struer Kommune, der i perioden 2004-2009 havde et fald i folketallet på 1,2 pct., og som i perioden 2009-2014 var accelereret til et fald på 4,9 pct. Det største samlede fald i folketallet ses dog for Læsø Kommune, som har haft

Befolkningen i Danmark er vokset med 4,3 pct. fra 2004 til 2014. Befolkningstvæksten er særligt koncentreret omkring kommunerne med de største byer. Længere væk fra landets største byer er billedet et andet:

- * 16 kommuner har oplevet vedvarende fald i perioderne 2004-2009 og 2009-2014. I Lolland, Struer, Bornholms, Guldborgsund og Morsø Kommuner er den negative udvikling taget til i styrke.
- * For 27 kommuner er befolkningstilbagegangen en ny situation. Her havde man i 2004-2009 en voksende befolkning, men den positive vækst er i de sidste fem år blevet til et fald. Mest markant har udviklingen været i Hedensted Kommune, de vestsjællandske kommuner Holbæk og Kalundborg samt Assens og Nordfyns Kommuner på Fyn, hvor stigninger er afløst af fald.
- * I kommunerne Gribskov, Løjre, Næstved, Middelfart, Viborg, Holstebro, Ikast-Brandø, Billund, Favrskov og Syddjurs har folketallet udviklet sig i gunstig retning. Med få undtagelser synes det at afspejle nærheden til en af landets største byer – særligt tydeligt omkring det østjyske bybånd og hovedstadsområdet.

Figur 4.1
Befolkningsudviklingen i pct. de
seneste 10 år, 2004-2014

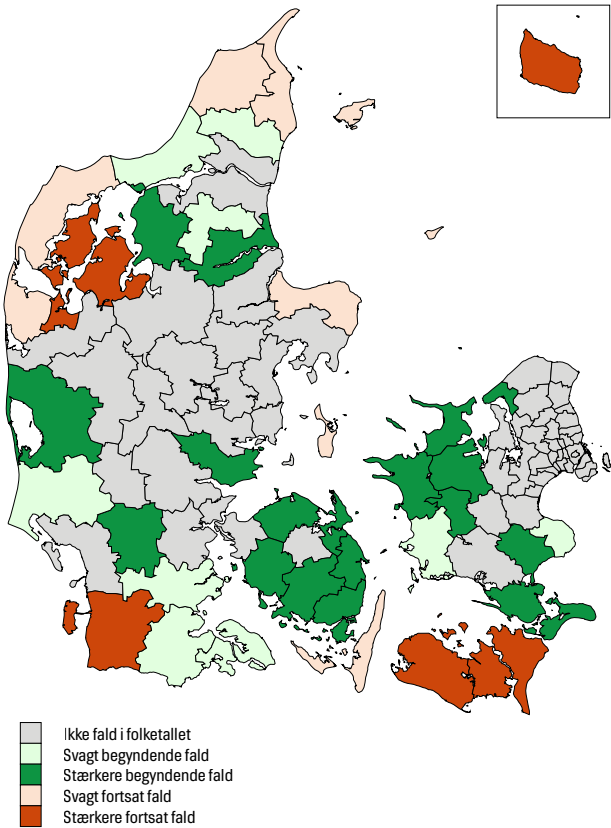
Kilde: Statistikbanken, FOLK1, BEF1A.

Figur 4.2
Karakteristik af kommuner med
fald i folketallet, 2009-2014

Bem.: 'Fortsat fald' indikerer, at pågældende kommune har haft fald i folketallet i såvel perioden 2004-2009 som i perioden 2009-2014. 'Begyndende fald' indikerer, at pågældende kommune havde en stigning i folketallet i perioden 2004-2009, men et fald i perioden 2009-2014.

Kilde: Statistikbanken, FOLK1, BEF1A

DER BLIVER FÆRRE BORGERE I CIRKA HALVDELEN AF KOMMUNERNE

Danmarks befolkning er vokset med 4,3 pct. over de seneste 10 år. Der er dog stor forskel på, hvor i landet borgerne vælger at bo. Mens de største byer får flere indbyggere, har knap halvdelen af de danske kommuner færre indbyggere end for fem år siden. I ø-kommunerne og i det nordvestjyske har denne udvikling længe været til at få øje på, men for hovedparten af de øvrige kommuner er der tale om en ny situation.

*** Den danske befolkning er de seneste 10 år, fra 2004 til 2014, vokset med 4,3 pct. Befolkningsvæksten har ikke været jævnt fordelt over kommunerne. Væksten har især været stor i det midtjyske, i hovedstadsområdet og omkring Aalborg.**

vedvarende store fald i folketallet. For perioden 2004-2009 på 8,5 pct. og for perioden 2009-2014 på 9,3 pct.

Der er 16 kommuner, som i perioden 2004-2014 har haft vedvarende befolkningsnedgang. 15 af disse har haft en tiltagende nedgang i folketallet. Mest markant har udviklingen været for Lolland og Struer Kommuner, jf. tabel 4.1. Den sidste kommune, Lemvig, har haft en lidt mere behersket nedgang på 4,6 pct. i den sene del af perioden, end tilfældet var i den foregående femårs periode, hvor nedgangen var på 5,1 pct., jf. tabel 4.1.

Der er 27 kommuner, som i perioden 2004-2009 var inde i en gunstig befolkningsudvikling, men som i de følgende år blev afløst af en befolkningsnedgang. Mest markant har skiftet været for Hedensted Kommune,

som i perioden 2004-2009 havde en stigning på 6,6 pct., men i perioden 2009-2014 et fald på 0,5 pct., jf. tabel 4.2. Forskellen i udviklingen i de to perioder var dermed 7,1 pct.point.

KOMMUNER MED STIGNING I FOLKETALLET

Selvom en lang række kommuner oplever stigende folketal jf. figur 4.1, er der store forskelle på deres udgangspunkt. Herunder er der betydelige forskelle på, hvordan den nuværende udvikling er set i forhold til udviklingen i den forudgående periode.

For nogle kommuner er en positiv udvikling blevet endnu bedre, idet stigningen i befolkningstallet er taget til de senere år. Det drejer sig - udover de fleste kommuner i københavnsområdet, Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner - også om Fanø.

Samtidig har andre kommuner som noget nyt oplevet befolkningsfremgang de seneste fem år. Specifikt gælder det for de kommuner, som i den første halvdel af perioden (2004-2009) har haft et fald i folketallet, som i den sidste halvdel af perioden (2009-2014) er blevet vendt til en stigning. Det gælder for Esbjerg og en række hovedstadskommuner.

De øvrige kommuner, jf. figur 4.3, (markeret med 'aftagende stigning'), har fortsat vækst i befolkningstallet, men med en mere moderat stigningsrate i perioden 2009-2014 end i 2004-2009. Det drejer sig om en række midtjyske kommuner, kommunerne i trekantsområdet og de fleste af kommunerne i kanten af hovedstadsområdet samt Næstved og Ringsted Kommuner.

Tabel 4.1
Eksempler på kommuner med vedvarende fald i folketallet.

Kilde: Statistikbanken, FOLK1, BEF1A

Kommune	Pct. 04-14	Pct. 04-09	Pct. 09-14	Forskel i vækst
Lolland	-12,8	-4,4	-8,9	-4,5
Struer	-6,1	-1,2	-4,9	-3,7
Bornholm	-8,1	-2,8	-5,5	-2,8
Guldborgsund	-4,3	-0,9	-3,5	-2,6
Morsø	-7,2	-2,4	-5,0	-2,6
Lemvig	-9,5	-5,1	-4,6	0,5

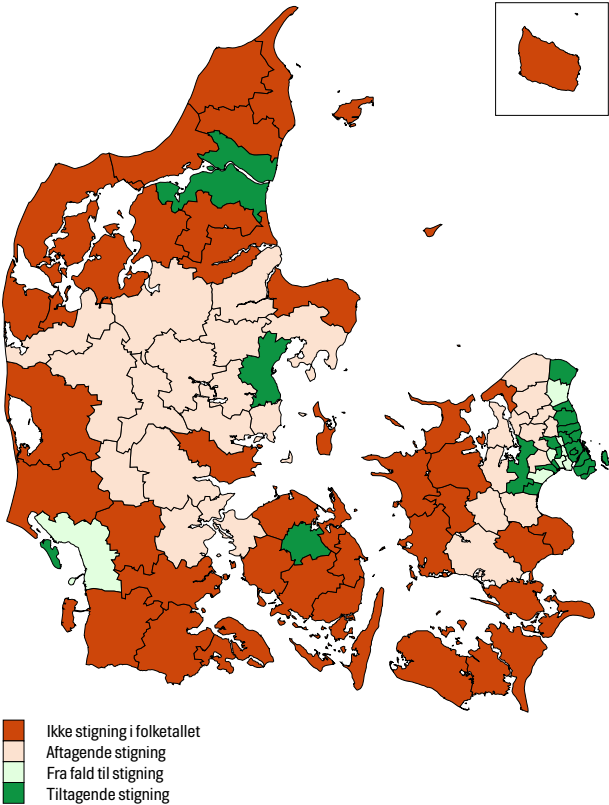
Tabel 4.2
Eksempler på kommuner med den mest markante udvikling fra stigning i folketallet i perioden 2004-2009 til et fald i perioden 2009-2014

Kilde: Statistikbanken, FOLK1, BEF1A.

Kommune	Pct. 04-14	Pct. 04-09	Pct. 09-14	Forskel i vækst
Hedensted	6,0	6,6	-0,5	-7,1
Holbæk	4,5	5,3	-0,7	-6,0
Kalundborg	0,3	3,1	-2,8	-5,9
Nordfyn	1,8	3,9	-2,0	-5,8
Assens	-0,2	2,5	-2,6	-5,1

Figur 4.3
Karakteristik af kommuner med stigning i folketallet, 2009-2014

Kilde: Statistikbanken, FOLK1, BEF1A.

Kommunernes urbaniseringsgrad

Kommunernes urbaniseringsgrad

De fleste kommuner består af områder med forskellig urbaniseringsgrad. Nogle områder er præget af stor grad af bymæssighed, mens andre er præget af landområder. Kommunernes urbaniseringsgrad kan måles på mange forskellige måder. Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter har udviklet en kategorisering af alle områder med udgangspunkt i de helt lokale forhold, jf. bilag 1.

Et områdes status fastlægges overordnet med afsæt i to dimensioner. Den ene er en by-/landdimension, der måler et områdes andel af borgere i byer med mindst 3.000 indbygge-

re. Den anden er en center-/periferidimension, der måler, om et givent område ligger tæt på (mindre end 30 minutters kørsel) eller langt fra de største byområder i Danmark.

Kategorien 'Landdistrikter længere væk fra de største byer' repræsenterer områder, som er præget af lav urbaniseringsgrad, samtidig med at de er beliggende længere væk fra de største byområder. I forhold til blandt andet bosætning er pågældende områder, og dermed også de kommuner, de ligger i, særligt udfordret. Derfor fokuseres der på denne områdetype i dette afsnit. I den resterende del af

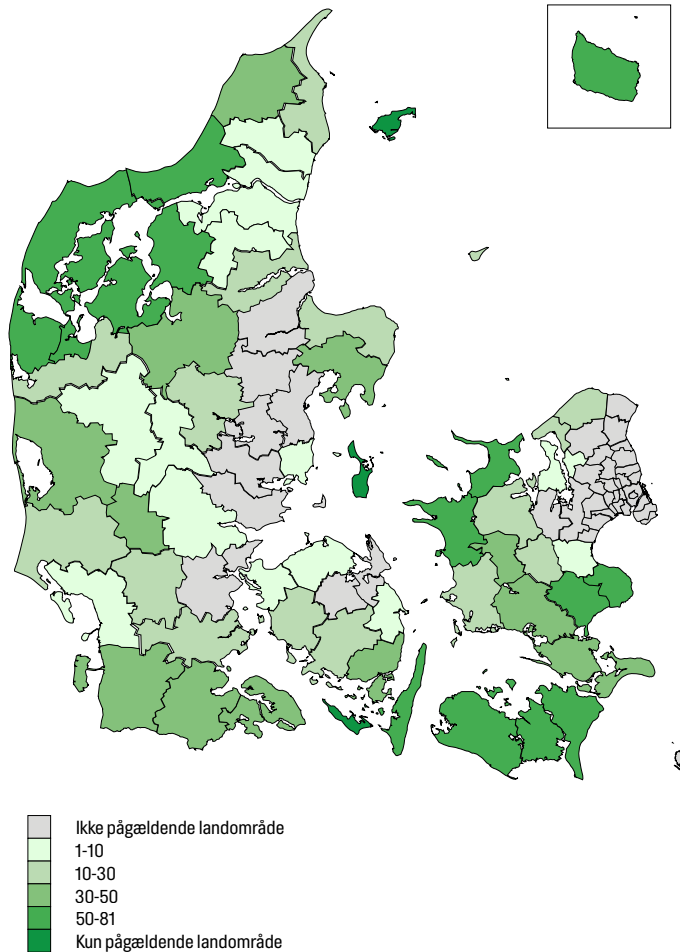
En række danske kommuner er udfordret af den stadige vandring fra land mod by og afstanden til de største byer.

- * I 18 kommuner er mere end halvdelen af befolkningen bosat i landdistrikter længere væk fra de største byer.
- * De fleste steder falder befolkningen i landdistrikter.
- * Største fald i andel borgere i landdistrikter længere væk fra de største byer findes blandt en række af de kommuner, som også har haft betydelig nedgang i folketallet. Det drejer sig om kommunerne i det nordvestjyske samt Tønder, Langeland, Lolland, Guldborgsund og Bornholms Kommuner.
- * Andre steder er andelen og indbyggertallet i landdistrikter steget. For en del af kommunerne er der tale om, at det har været relativt mere attraktivt at bosætte sig i landområderne, idet væksten i landbefolkningen har været større end væksten i resten af kommunen. Det drejer sig især om Aalborg og Vejle Kommuner, men også om Holbæk, Frederikssund og Halsnæs Kommuner.
- * Generelt observeres der en forskydning af befolkningen fra land mod by – også inden for kommunerne. Vandringer fra land mod by er tosidet; en national urbanisering og den intra-kommunale, dobbelte urbanisering.

Figur 5.1

**Andel af kommunens befolkning
bosiddende i landområder
beliggende længere væk fra de
største byer, i pct., 2014**

Kilde: Egne beregninger på registerdata
samt brug af sognegrupperingen fra
Landdistriktsredegørelsen, hvoraf der
findes en kort beskrivelse i bilag 1.

rapporten laves mere overordnede sammenligninger mellem landdistrikter og byområder, som baserer sig på begge typer landdistrikter (typerne 3 og 4 jf. bilag 1) henholdsvis byområderne (typerne 1 og 2 jf. bilag 1).

På landsplan bor 14,2 pct. af befolkningen i landdistrikter længere væk fra de største byer. Der er naturligt en betydelig variation i, hvor stor en andel af kommunernes arealer, der regnes for at være landdistrikter længere væk fra de største byer. De mest urbaniserede kommuner har ikke pågældende arealtype, mens de mindste kommuner – Ærø, Læsø og Samsø Kommuner

- udelukkende består af landdistrikter længere væk fra de største byer. Det skyldes, at de byområder, der faktisk er på øerne, alle har færre end 3.000 indbyggere og derfor betragtes som en slags landområde.

Den store forskel i kommunernes andel af henholdsvis land- og byområder betyder, at der også er stor variation i, hvor stor en andel af kommunernes befolkning, der er bosat i landdistrikter, der ligger længere væk fra de største byer. Figur 5.1 illustrerer andelen af kommunernes befolkning, som er bosiddende i landdistrikter beliggende længere væk fra de største byer.

Kommunerne med den højeste andel af befolkningen bosiddende i landdistrikter længst væk fra de største byer findes naturligt i de kommuner, som udelukkende består af den pågældende områdetype. Det drejer sig om Læsø, Samsø og Ærø, jf. figur 5.1. Dernæst kommer kommunerne i Nordvestjylland, Nordvestsjælland (Odsherred og Kalundborg), Faxe og Stevns Kommuner og i ø-kommunerne Lolland, Guldborgsund, Langeland og Bornholm.

For dem alle gælder, at mere end halvdelen af befolkningen bor i landdistrikter længere væk fra de største byer.

BORGERE I BYOMRÅDERNE HAR LÆNGERE UDDANNELSER

Den højest uddannede befolkning finder man nær de største byområder. Og knap 25 pct. af borgerne i landdistrikterne har ingen uddannelse ud over grundskolen. For byerne gælder dette for 23 pct.

*** Generelt observeres der en forskydning af befolkningen fra land mod by – også inden for kommunerne. Vandringen fra land mod by er tosidet; en national urbanisering og den intra-kommunale, dobbelte urbanisering.**

Der er et vist overlap mellem kommuner med en stor andel af befolkningen bosiddende i landområder længere væk fra de største byer og de kommuner, som har oplevet tilbagegang i folketallet.

Den laveste andel af bosiddende i landdistrikter længst væk fra de største byer findes naturligvis i de kommuner, som slet ikke har områder af den pågældende type. Det drejer sig om hele hovedstadsområdet, bykommunerne Aarhus, Odense, Randers, Horsens og Kolding samt en del af nabokommunerne.

Andelen af kommunens borgere, som bor i et landdistrikt længere væk fra de største byer, udvikler sig over tid. I de fleste kommuner er andelen af borgere, som bor i landdistrikter, faldet i perioden 2007-2014, men i 18 kommuner har der derimod været en stigning. Pågældende 18 kommuner er spredt ud over hele landet, jf. figur 5.2. Udviklingerne dækker over forskellige underliggende faktorer.

Der er overordnet set to måder, hvorpå der kan ske en stigning i andelen af bosiddende i landdistrikter. For en del af kommunerne er der tale om, at

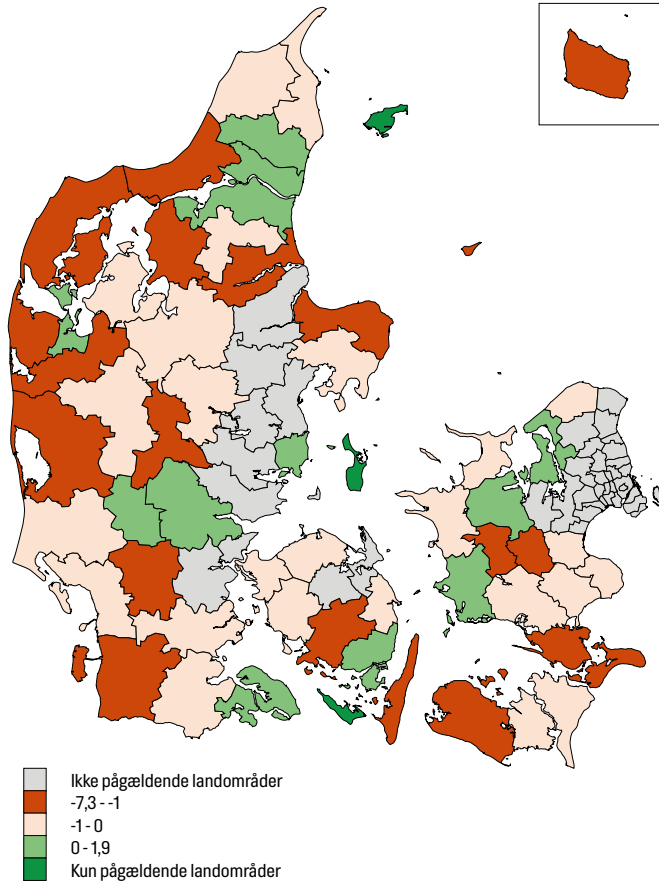
det har været relativt mere attraktivt at bosætte sig i landområderne, idet væksten i landbefolkningen, jf. figur 5.2, har været større end væksten i resten af kommunen, jf. figur 4.1. Det drejer sig især om Aalborg og Vejle Kommuner, men også Holbæk, Frederikssund og Halsnæs Kommuner. Der er dog tale om relativt små forskydninger i befolkningsandelene mellem de forskellige områdetyper.

For andre af de kommuner, som har fået relativt flere borgere i landområderne, dækker udviklingen over befolkningsnedgang i såvel land-

Figur 5.2

Udviklingen i andelen af kommunens befolkning i landområderne længere væk fra de største byer, pct.point, 2007-2014

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Land-distriktsredegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

som byområderne. Men da befolkningsnedgangen har været større i byområderne end i landdistrikterne, forskubbes forholdet mellem land- og bybefolkningerne, så andelen i landområderne længst væk fra de største byer faktisk har været stignende. Det gælder for Struer og Sønderborg Kommuner, jf. figurer 4.1 og 5.2.

De fleste kommuner har fået relativt færre borgere i landdistrikterne længere væk fra de største byer, jf. figur 5.2. Det gælder såvel for en stor del af de kommuner, som overordnet set har haft en befolkningsvækst, som for

de fleste af de kommuner, der har haft nedgang i folketallet, jf. figur 4.1. Største fald i andel borgere i landdistrikter længere væk fra de største byer findes blandt en række af de kommuner, som har haft en betydelige nedgang i folketallet. Det drejer sig om kommunerne i det nordvestjyske samt Langeland, Lolland, Guldborgsund og Bornholms Kommuner.

6

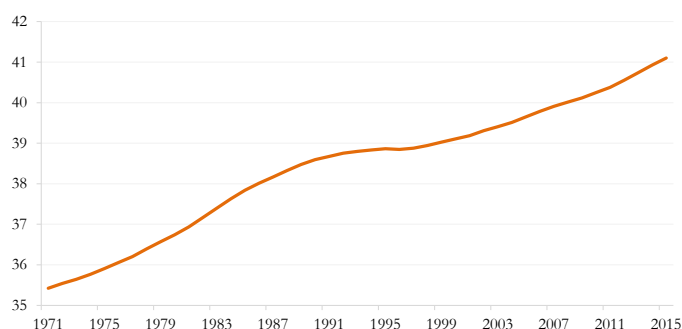

Aldersdemografi

Aldersdemografi

Gennemsnitsalderen i befolkningen har været jævnt stigende i flere årtier, jf. figur 6.1. I begyndelsen af 1970'erne var gennemsnitsalderen ca. 35,5 år, mens den frem til 2015 voksede til godt 41 år. Udviklingen i gennemsnitsalderen er påvirket af flere forskellige forhold, herunder bl.a. faldende fødselstal, ind- og udvandring og den stigende middellevetid.

Den generelle udvikling for Danmark som helhed dækker dog over meget forskellige udviklinger på tværs af kommunerne. Kommunerne oplever, at deres borgere gennemsnitligt bliver sundere og lever længere. Den aldersmæssige sammensætning i kommunerne udvikler sig meget forskelligt. Således er der blandt andet stor variation i henholdsvis andelen af børn og ældre i kommunens befolkning.

Figur 6.1

Gennemsnitsalderen i Danmark

Kilde: Statistikbanken galder, befl.

Den danske befolkning bliver ældre. Gennemsnitsalderen er steget med knap seks år siden begyndelsen af 1970'erne, hvor den var 35,5 år mod 41 år i dag. Det skyldes dels, at der fødes færre børn, dels at befolkningen lever længere.

- * Den laveste andel af børn (0-14-årige) i befolkningen findes i ø-kommunerne Læsø, Samsø, Langeland og Ærø samt i Lolland Kommuner. De største andele findes i omegnen af de største byer.
- * Generelt set er andelen af børn i befolkningen faldende. Størst fald i andelen af børn findes blandt de kommuner, som i forvejen havde en relativt lav andel. Det drejer sig om kommunerne Læsø, Lemvig, Bornholms, Samsø og Norddjurs, som alle har oplevet en nedgang på mere end 3 pct.point siden 2004.
- * De højeste andele af ældre (65+-årige) findes i ø-kommunerne Læsø, Ærø, Samsø, Langeland og Fanø med andele mellem 34,9 pct. og 28,2 pct. Lolland, som er den kommune med femtemindste andel børn, har den syvendestørste andel ældre.
- * Kommunerne med de højeste andele af ældre er typisk også de kommuner, hvor andelen vokser kraftigst.

MIDTJYDER OG NORD- SJÆLLÆNDERE LEVER LÆNGST

Danskerne lever 79,4 år i gennemsnit, men tallet dækker over store forskelle på tværs af kommunerne. Borgerne i Region Midtjylland og en række kommuner nord for København lever længst med Rudersdal Kommune som topscorer: Her bliver borgerne i gennemsnit 81,7 år. Vest- og Sydsjælland, Lolland-Falster, Københavns og Ishøj Kommuner har omvendt de laveste middellevetider.

*** For landet som helhed udgør de 0-14 årige i 2014 17,2 pct. af befolkningen. Kommunerne med den største andel af børn findes fortrinsvis i omegnen af København, Aarhus og Aalborg.**

ANDEL BØRN I BEFOLKNINGEN

Antallet af børn afhænger naturligt af, hvordan fødselstallet har udviklet sig over en årrække. Derudover vil antallet af børn i den enkelte kommune også være påvirket af flyttemønstre blandt børnefamilierne i forskellige egne af landet. Eksempelvis kan der kompenseres for et lavt fødselstal i en kommune med en betydelig nettotilflytning af børnefamilier.

For landet som helhed udgør de 0-14 årige i 2014 17,2 pct. af befolkningen. Kommunerne med den største andel af børn findes fortrinsvis i omegnen af København, Aarhus og Aalborg, jf. figur 6.2. I kommunerne Skanderborg, Favrskov, Egedal, Allerød og Vallensbæk udgør de 0-14-årige børn således over 20 pct. af disse kommuners befolkning. I selve bykommunerne København, Aarhus og Aalborg er andelen af børn derimod i den lave ende. De laveste andele findes i ø-kommunerne Læsø, Ærø, Langeland, Samsø og Lolland med mellem 10,5 pct. og 13,8 pct.

Der er generelt blevet færre børn i Danmark de seneste år. Mere præcist

er der blevet 1,4 pct. færre børn i alderen 0-14 år. Det skyldes i hovedsagen et vigende fødselstal. Det er, sammen med et voksende antal ældre, hovedårsagerne til, at andelen af børn i befolkningen er faldende. Børn i aldersgruppen 0-14 år udgør en mindre andel i 2014 sammenlignet med andelen i 2004. Mens der i 2004 var 18,9 pct. børn i befolkningen, er den andel i 2014 reduceret til 17,2 pct.

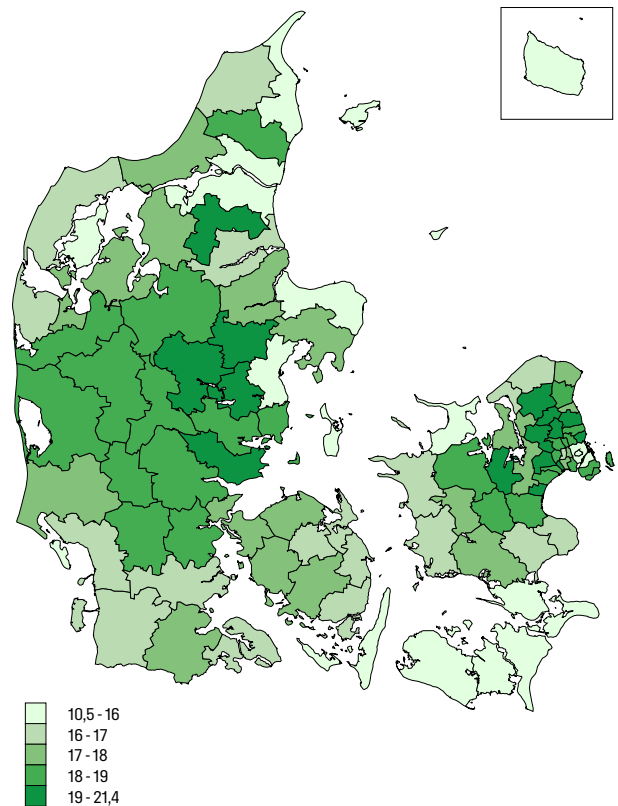
Der er betydelige forskelle på, hvordan andelen af børn har udviklet sig kommunerne imellem, jf. figur 6.3. Kun fem kommuner har oplevet en stigning. Pågældende kommuner ligger alle i hovedstadsområdet. Det drejer sig om kommunerne Frederiksberg, Vallensbæk, København, Lyngby-Taarbæk og Tårnby. For Københavns og Frederiksberg Kommuner er der tale om, at de fra et relativt lavt niveau, jf. figur 6.2, oplever en stor vækst i andel børn i befolkningen, jf. figur 6.3. Det betyder, at selvom væksten er betydelig, så udgør børn fortsat en relativt lille del af befolkningen sammenlignet med øvrige kommuner. De øvrige nævnte kommuner havde i

begyndelsen af den analyserede periode relativt store andele børn, og disse andele er øget endnu mere de seneste 10 år.

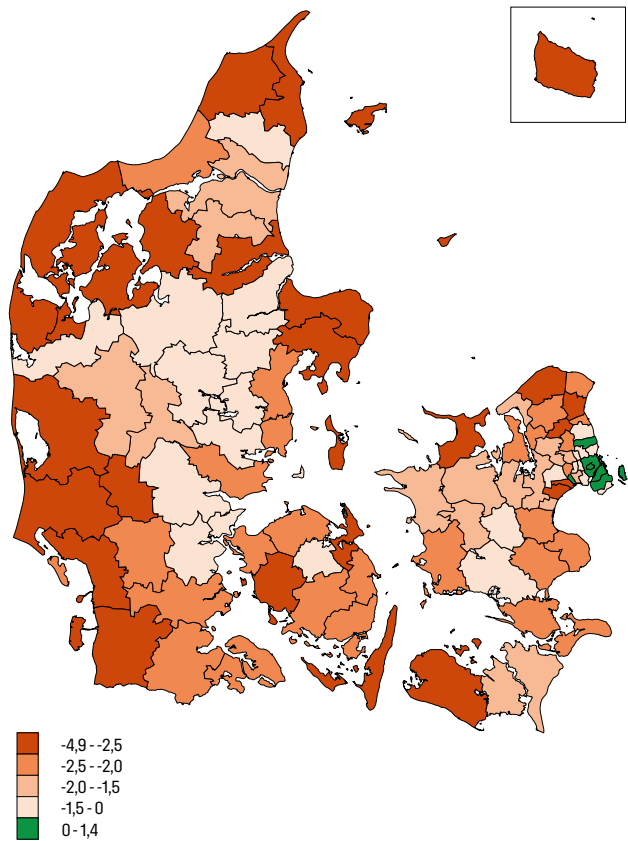
De øvrige 93 kommuner har alle oplevet fald i andelen af børn i befolkningen. Heraf har 60 af kommunerne oplevet et større fald i andel børn end de 1,7 pct.point, som gælder for landet som helhed. Størst fald i andelen af børn findes blandt de kommuner, som i forvejen havde en relativt lav andel. Det drejer sig om kommunerne Læsø, Lemvig, Bornholms, Samsø og Norddjurs, som alle har oplevet en nedgang på mere end 3 pct.point siden 2004.

Det samlede billede er således, at andelen af børn i befolkningen er størst i kommunerne omkring de største byer i Danmark, især omkring København, Aarhus og Aalborg, mens stigningen i andelen af børn er størst i selve København og Frederiksberg Kommuner og enkelte øvrige kommuner i Stor København. De største fald i andelen af børn ses derimod i ø-kommuner og andre yderkommuner, som i forvejen havde lave børnetal.

Figur 6.2
Andel af børn (0-14 år) i kommunens
befolkning, i pct., 2014
Kilde: Statistikbanken, FOLK1.

Figur 6.3
Ændring i andel af børn (0-14 år) i
kommunens befolkning, i pct.point,
2004-2014
Kilde: Statistikbanken, FOLK1, BEF1A.

*** På landsplan udgør de ældre i aldersgruppen 65+ i 2015 18,6 pct. Der er betydelig variation i, hvor stor en andel af kommunernes befolkning de ældre udgør.**

ANDEL ÆLDRE I BEFOLKNINGEN

Analysemæssigt tages her udgangspunkt i en aldersgrænse på 65 år, da det er alderen ved overgang til folkepensionen, og den automatiske indkomstoverførsel i form af folkepensionen begynder.

Det skal dog holdes for øje, at tilbagetrækningsalderen i praksis og lovgivningsmæssigt stiger. Således er det allerede vedtaget, at pensionsalderen gradvist øges over de kommende år.

Andelen af ældre i befolkningen afhænger dels af, hvor mange ældre, der er, og dels afhænger den af, hvor stor den samlede befolkning er på tværs af alle aldersgrupper. Forskydninger i andelen af ældre kan derfor skyldes forskydninger i en eller begge optællinger.

På landsplan udgør de ældre i aldersgruppen 65+ i 2015 18,6 pct. Der er betydelig variation i, hvor stor en andel af kommunernes befolkning de ældre udgør, jf. figur 6.4. De højeste andele af ældre ses i de samme kommuner, som har en relativt lav andel børn. De store bykommuner er dog en undtagelse, da de både har en relativt lav andel af børn og en lav andel af ældre.

De højeste andele af ældre findes i ø-kommunerne Læsø, Ærø, Samsø, Langeland og Fanø med andele mellem 34,9 pct. og 28,2 pct. Lolland, som er den kommune med femtemindste andel børn, har den syvendestørste andel ældre. Den laveste andel af ældre findes i Københavns Kommune med 10,4 pct. Dernæst kommer Aarhus, Ishøj, Skanderborg og Odense, alle med en ældreandel under 16,4 pct. Lave andele af ældre er dermed i vis udstrækning et storbyfænomen.

En betydelig del af forklaringen på den stigende gennemsnitsalder er, at andelen af ældre 65+-årige er steget. Det samlede folketal er vokset med godt 229.000 personer fra 2004 til 2014, hvoraf væksten i antal ældre udgør godt 222.000. Andelen af ældre i befolkningen er således steget fra 14,9 pct. i 2004 til 18,2 pct. i 2014. Selvom de fleste af kommunerne har oplevet en stigende andel af ældre, er der dog store forskelle kommunerne imellem, jf. figur 6.5.

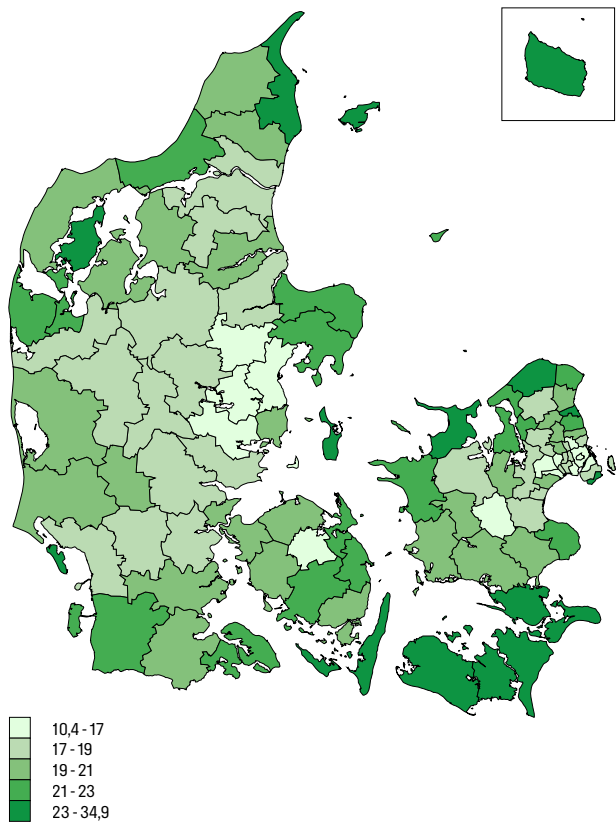
For landet som helhed er andelen af ældre 65+ steget med godt 3 pct. point i perioden 2004-2014. Næsten alle kommunerne har oplevet en stigende andel af ældre (65+ årige) i perioden 2004-2014. Kun Københavns, Frede-

riksberg og Lyngby-Taarbæk Kommuner har oplevet direkte fald i andelen af ældre. Det sker på trods af, at alle kommuner faktisk har fået flere borgere over 65 år. Når andelen af ældre falder, skyldes det således, at antallet af borgere under 65 år er vokset endnu mere, herunder andelen af børn, som er steget i netop disse kommuner.

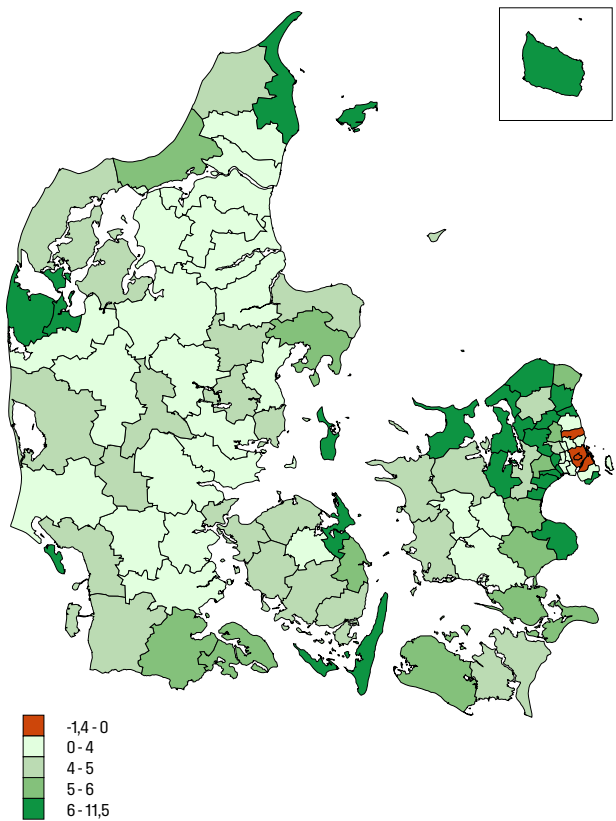
Der tegner sig overordnet det billede, at der blandt de kommuner, som har relativt mange ældre i befolkningen, jf. figur 6.4, også har været en relativt høj vækst i andelen af ældre de senere år. Det drejer sig især om ø-kommunerne, en række af kommunerne i det nord-sjællandske samt en række kommuner spredt ud over øvrige landsdele. Herunder findes Odsherred, Lejre og Stevns Kommuner på Sjælland, Kerteminde på Fyn samt Struer og Frederikshavn Kommuner i Nordjylland, som alle har relativt mange ældre i befolkningen og er inde i en udvikling, hvor de kan se frem til, at de ældre fremover udgør en endnu større andel af befolkningen.

Dertil kommer, at disse kommuner (undtagen Lejre) også har en relativ lav andel af børn, hvilket alt andet lige vil gøre udfordringen endnu større fremover.

Figur 6.4
Andel af ældre (65+ år) i kommunens
befolkning, i pct., 2014
Kilde: Statistikbanken, FOLK1.

Figur 6.5
Ændring i andel af ældre (65+ år) i
kommunens befolkning, i pct.point,
2004-2014
Kilde: Statistikbanken, FOLK1, BEF1A.

Urbaniseringen og de unges søgning mod byerne betyder, at kommunerne med de yngste bybefolkninger findes i de store uddannelsesbyer.

BYBEFOLKNINGENS ALDER

Gennemsnitsalderen for bybefolkningen (type 1 og 2, jf. bilag 1) i Danmark er 40,0 år. Der er betydelige forskelle på aldersfordelingen i bybefolkningen kommunerne imellem, jf. figur 6.6. Urbaniseringen og de unges søgning mod byerne betyder, at kommunerne med de yngste bybefolkninger findes i de store uddannelsesbyer.

De fem kommuner med den gennemsnitligt yngste bybefolkning er København, Aarhus, Ishøj, Albertslund og Frederiksberg i nævnte rækkefølge. Blandt de næste 10 kommuner med relativt unge bybefolkninger er fem hovedstadskommuner samt fem provinskommuner med store centerbyer; Odense, Aalborg, Horsens, Skanderborg og Kolding Kommuner.

Samtidig findes kommunerne med de ældste bybefolkninger længere væk fra de største byer, og det vil sige, at disse kommuners bybefolkninger bor i mindre byer. Højeste gennemsnitsalder for bybefolkningerne findes i Langeland og Odsherred Kommuner,

der begge har bybefolkninger med en gennemsnitsalder på over 47 år. Dernæst kommer Lemvig, Bornholms og Lolland Kommuner, der alle har en bybefolkning med en gennemsnitsalder på over 45,5 år. Hertil skal dog bemærkes, at de fire mindste ø-kommuner – Læsø, Samsø, Ærø og Fanø – ikke indgår i analysen, da de ikke har pågældende byområder med flere end 3.000 borgere. For disse ø-kommuner fremgår befolkningens gennemsnitsalder af den efterfølgende figur 6.7 om landbefolkningerne.

Forskellene i bybefolkningens gennemsnitsalder på tværs af kommuner skal naturligvis ses i sammenhæng med, at kommunernes byers størrelse varierer meget, og aldersgennemsnittet antages i nogen grad at følge byernes størrelse. Eksempelvis fordi de større byer tiltrækker relativt flere unge.

LANDDISTRIKTSBEFOLKNINGENS ALDER

Gennemsnitsalderen for befolkningen i landdistriktssogne i Danmark er 41,6 år.

Ligesom for bybefolkningen er der også stor variation i gennemsnitsalderen for kommunernes landbefolkning, jf. figur 6.7.

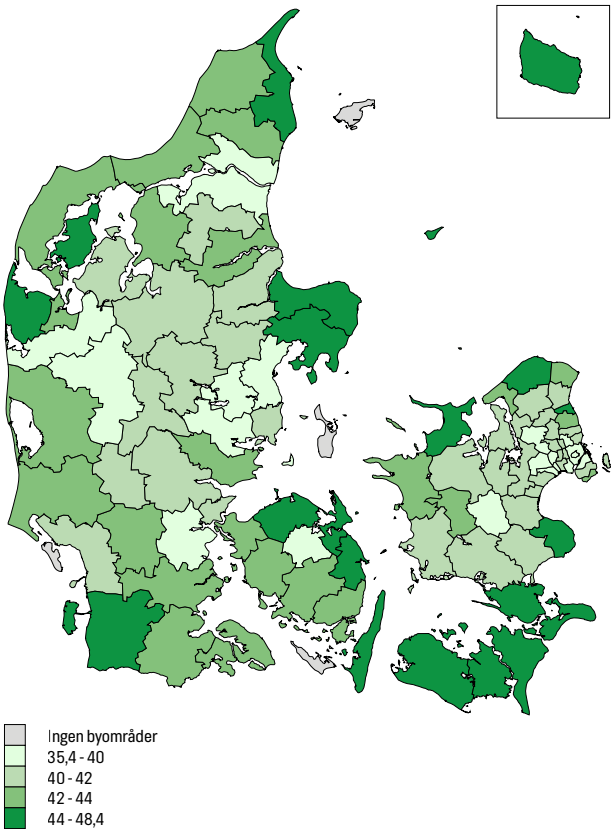
Den laveste gennemsnitsalder findes i landområderne omkring Aarhus og Odense by. Det gælder især Aarhus og nabokommunerne Favrskov og Skanderborg samt Odense og Solrød Kommuner, hvor gennemsnitsalderen for landbefolkningen er under 38,5 år.

I hovedstadsområdet kan gennemsnitsalderen for landbefolkningen kun opgøres for kommuner i udkanten af hovedstadsområdet, da der for de øvrige hovedstadskommuner – med den anvendte definition – ikke er landområder i disse kommuner.

De ældste landbefolkninger findes i de fire ø-kommuner Læsø, Langeland, Ærø og Samsø, der alle har landbefolkninger med en gennemsnitsalder på over 49 år. Dernæst kommer Fanø og Lolland, som begge har landbefolkninger med en gennemsnitsalder på over 47 år.

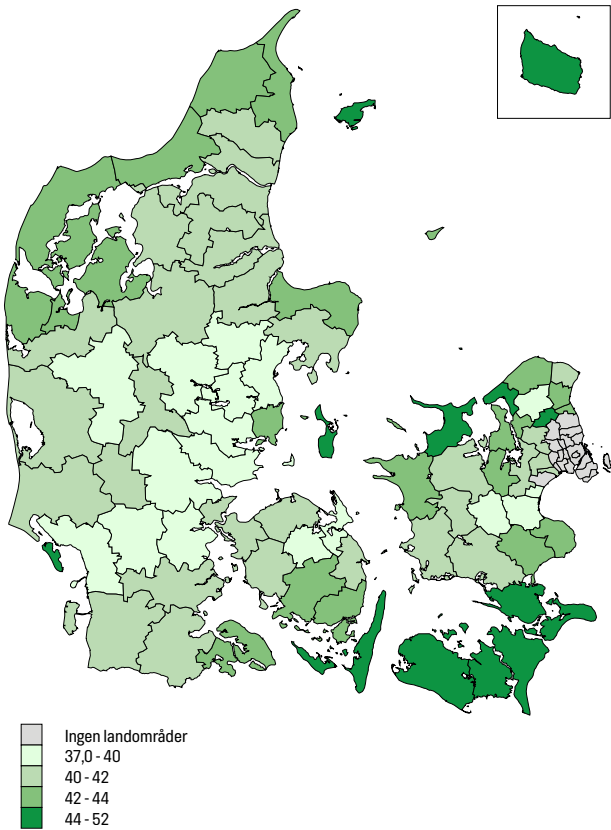
Figur 6.6
Gennemsnitsalder for kommunens
bybefolkning, 2014

Kilde: Egne beregninger på registerdata
samt brug af sognegrupperingen fra Landdistrikts-
striksredegørelsen, hvoraf der findes en kort
beskrivelse i bilag 1.

Figur 6.7
Gennemsnitsalder for kommunens
landbefolkning, 2014

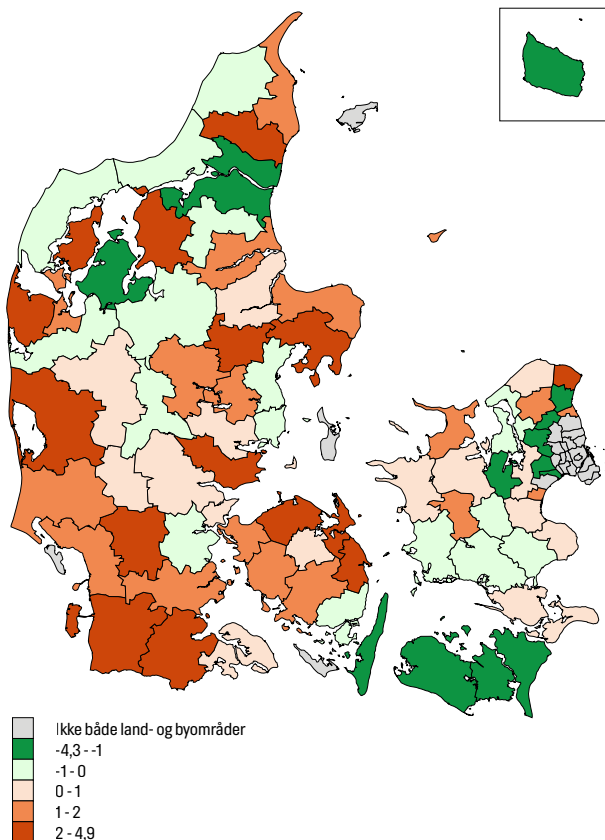
Kilde: Egne beregninger på registerdata samt
brug af sognegrupperingen fra Landdistrikts-
redegørelsen, hvoraf der findes en kort beskri-
velse i bilag 1.

Figur 6.8

Forskel i gennemsnitsalderen mellem kommunens bybefolkning og landbefolkning, i år. (Tal større end nul, markeret med rødlige nuancer, betyder at bybefolkningen er ældst)

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Land-distriktsredegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

FORSKELLE I BY- OG LANDBEFOLKNINGENS GENNEMSNI TSALDER

Aldersforskelle mellem by og land kan give en indikation af bosætningspræferencer for forskellige aldersgrupper. Opgørelsen bidrager dermed til en belysning af eventuelle tendenser til aldersmæssig opdeling af befolkningen. Forklaringerne på eventuelle forskelle i alderen for by- og landbefolkningerne kan have mange årsager. Herunder kan attraktive landområder og småbyer bevirke, at gennemsnitsalderen dér er relativt lav.

Kommuner, som har en bybefolkning med en høj gennemsnitsalder, jf. figur 6.6, har typisk også en landbefolkning med en høj gennemsnitsalder, jf. figur 6.7. Herunder kan nævnes Odsherred,

Halsnæs og Gribskov Kommuner. For pågældende kommuner gælder samtidigt, at by- og landbefolkningerne gennemsnitligt er nogenlunde jævnaldrende, jf. figur 6.8. Det kan skyldes, at byområderne i pågældende kommuner udgøres af landsbyer og mindre byer, som dermed har visse landkarakteristika, herunder i den bosætningsmæssige attraktivitet.

De største aldersforskelle mellem land og bybefolkningerne, i bybefolkningernes favør, findes i Kerteminde, Nordfyn, Syddjurs og Lemvig Kommuner. Her gælder, at bybefolkningerne gennemsnitligt er mere end 3,5 år ældre end landbefolkningerne.

Landbefolkningen er ældre end bybefolkningen for en række kommuner i

periferien af det storkøbenhavnske område, i et bånd fra Fredensborg Kommune i nord og kommunerne i en bue vest for det storkøbenhavnske område ned til Ishøj Kommune. Det drejer sig i særlig grad om Ishøj og Allerød Kommuner, hvor landbefolkningerne gennemsnitligt er mere end 3 år ældre end bybefolkningerne. Der er dermed en tendens til, at landområderne i pågældende kommuner i højere grad bebos af en befolkning, der er lidt ældre end dem, der vælger at bosætte sig i de egentlige byområder.

Samme tendens ses for kommuner på sydhavsøerne og for Skive og Aalborg Kommuner.

Øvrige demografiske karakteristika

Øvrige demografiske karakteristika

INDVANDRERE OG EFTERKOMMERE

Andelen af indvandrere og efterkommere i befolkningen har været stigen- de igennem flere årtier. Indvandrere er personer med bopæl i Danmark og født i udlandet, hvor ingen af forældrene er danske statsborgere. Efterkom- mere er børn af indvandrere. Andelen af indvandrere og efterkommere som samlet gruppe var i 1980 på 3,0 pct., og i 2014 var den vokset til 11,1 pct. Der er betydelige kommunale forskelle i, hvor stor en andel indvandrere og efterkommere udgør af befolkningen. Overordnet set synes storbyerne at have en tiltrækkende effekt på ind- vandrerne og deres efterkommere.

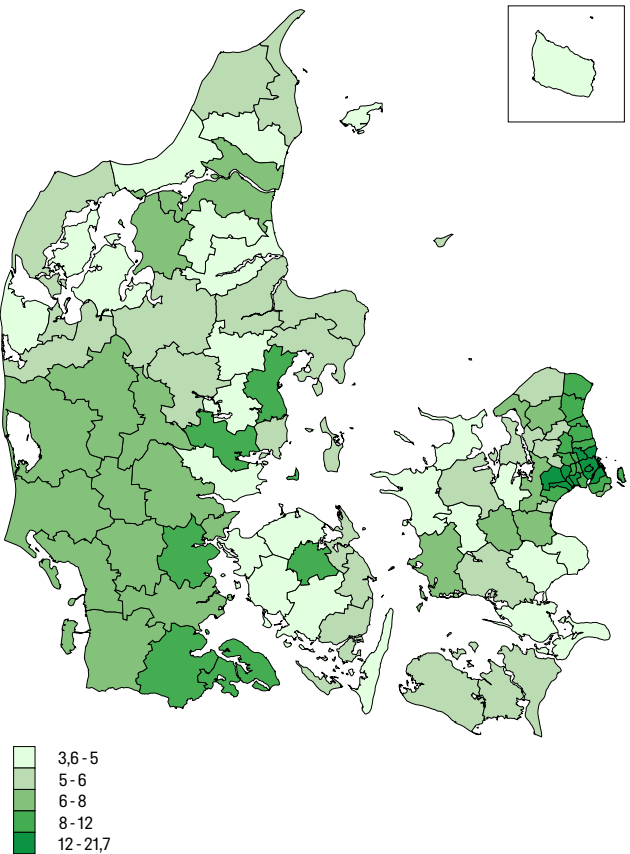
Andelen af indvandrere er typisk hø- jest i de kommuner, hvor de største byer ligger, og i kommunerne ved den

dansk-tyske grænse. Den højeste an- del findes i Københavns Kommune og i de københavnske vestegnskommuner. De 12 kommuner med den højeste andel er alle beliggende i hovedstads- området. Derefter kommer Aarhus Kommune og yderligere tre hoved- stadskommuner efterfulgt af Odense og Aabenraa Kommuner. Sidstnævnte har mange indvandrere af tysk oprin- delse. Den laveste andel findes i Mor- sø og Rebild Kommuner, som begge har færre end 4,0 pct. indvandrere i befolkningen.

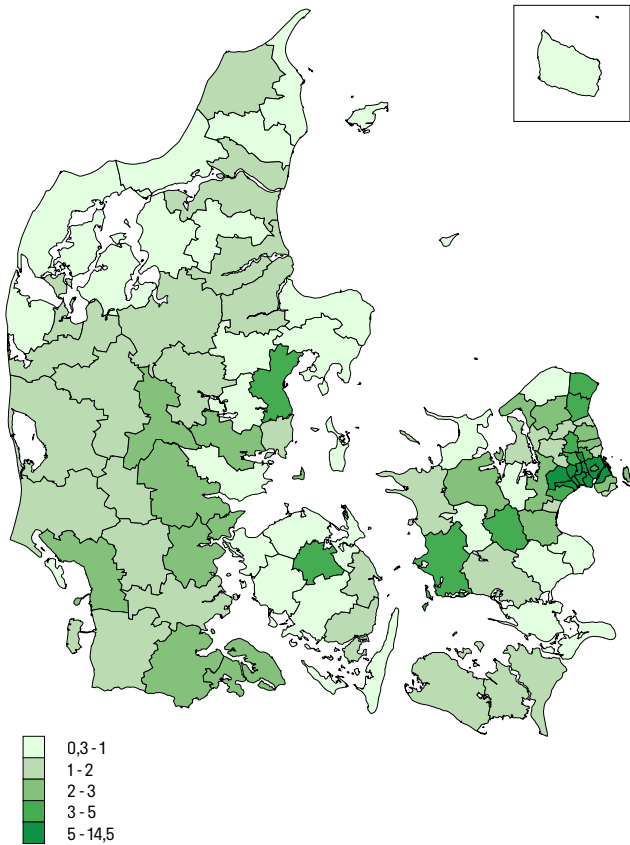
Andelen af efterkommere i kommu- nerne, jf. figur 7.2, følger i vid udstræk- ning billedet af andelen af indvandre- re, jf. figur 7.1. Også for efterkommerne findes de største andele i de store byer og ved den dansk-tyske grænse.

- * Andelen af indvandrere og efterkom- mere som samlet gruppe var i 1980 på 3,0 pct., og i 2014 var den forøget til 11,1 pct.
- * Overordnet set synes storbyerne at have en tiltrækkende effekt på ind- vandrerne og deres efterkommere.
- * Andelen af indvandrere er typisk højest i de kommuner, hvor de største byer ligger, og i kommunerne ved den dansk-tyske grænse.
- * Den laveste andel findes i Mor- sø og Rebild Kommuner, som begge har færre end 4,0 pct. indvandrere i befolkningen.

Figur 7.1
Andel indvandrere i pct., 2014
Kilde: Statistikbanken, FOLK1.

Figur 7.2
Andel efterkommere i pct., 2014
Kilde: Statistikbanken, FOLK1.

*** På landsplan er andelen af indvandrere i byområderne 10,4 pct., mens den kun er 4,4 pct. i landdistrikterne.**

Indvandrere og efterkommere søger mod byerne, jf. figur 7.1 og 7.2. Det gælder ikke blot søgningen mod bykommuner, men også søgning mod byområderne i den enkelte kommune. Som for den øvrige del af befolkningen er der dermed også for indvandrere og efterkommere tale om en betydelig grad af dobbelturbanisering – dvs. forskydning mod byerne internt i kommunen. På landsplan er andelen af indvandrere i byområderne 10,4 pct., mens den kun er 4,4 pct. i landdistrikterne. For efterkommerne er andelen 4,6 pct. og 0,9 pct. for byområderne henholdsvis landdistrikterne. For de fleste kommuner udgør indvandrere - og især efterkommerne - en forholdsvis større andel af bybefolkningen, end tilfældet er i landdistrikterne, jf. figur 7.3 henholdsvis 7.4.

Kun fem kommuner har en større andel indvandrere i landdistrikterne, sam-

menlignet med byområderne, jf. figur 7.3. Det drejer sig om Solrød, Jammerbugt, Tønder, Ringkøbing-Skjern og Stevn Kommuner. Mest udtalt er forskellen for Solrød Kommune, hvor andelen af indvandrere i landområderne er ca. 10 pct., mens andelen er ca. det halve i byområderne.

For øvrige kommuner søger indvandrere i højere grad mod byområderne end resten af befolkningen. Byområdernes tiltrækningskraft ses tydeligt for de københavnske vestegnskommuner, som har både by- og landdistrikter, og for en række provinskommuner med en stor hovedby. Det gælder først og fremmest Horsens, Sønderborg, Ringsted, Slagelse og Struer Kommuner i nævnte rækkefølge.

Den tiltrækningskraft byerne har på indvandrerne, gør sig i endnu højere grad gældende for efterkommerne, jf.

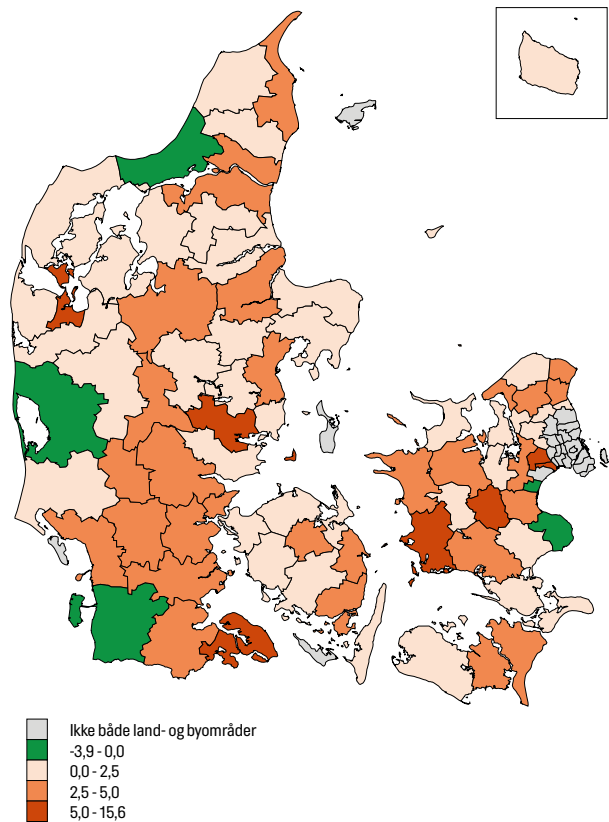
figur 7.4. For samtlige kommuner med både land- og byområder udgør efterkommerne en større andel i byområderne end i landdistrikterne.

For både indvandrere og efterkommere er byområdernes tiltrækningskraft mest udtalt for de københavnske vestegnskommuner - Ishøj og Høje-Taastrup Kommuner - som har både by- og landdistrikter - samt for Fredensborg Kommune og for en række provinskommuner med en stor hovedby, jf. figur 7.4. Det gælder først og fremmest Ringsted, Slagelse og Odense Kommuner.

Det overordnede billede er således, at andelen af indvandrere - og især efterkommere - er størst i storbykommuner og byområder inden for kommunerne. Der er dog enkelte kommuner, hvor andelen af indvandrere er større i landbefolkningen end i bybefolkningen.

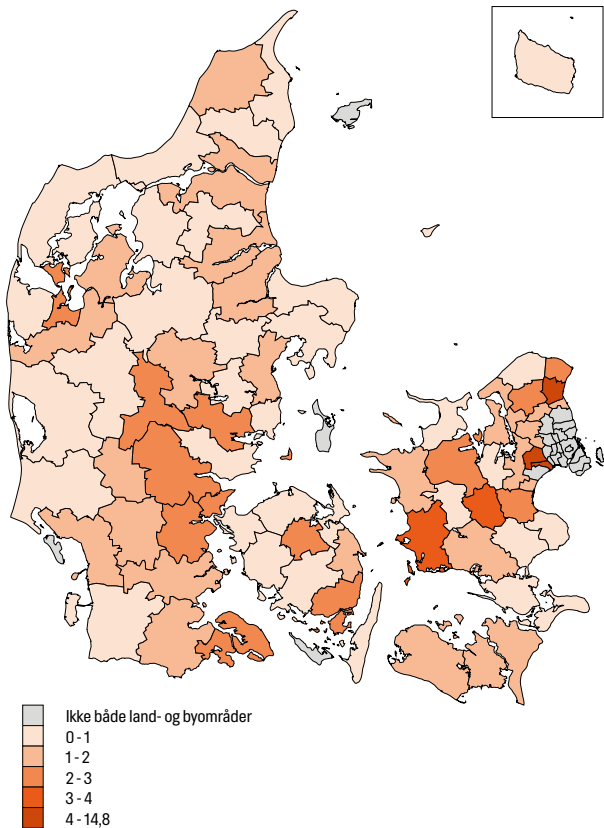
Figur 7.3
Forskel i andel indvandrere mellem land- og bybefolkningen i pct.point, 2014
(Tal større end nul, markeret med rødlige nuancer, indikerer større andel i byområderne)

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistrikts-redegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

Figur 7.4
Forskel i andel efterkommere mellem land- og bybefolkningen i pct.point, 2014.

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistrikts-redegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

VANDRINGEN FRA LAND MOD BY FORSÆTTER – OGSÅ INDEN FOR KOMMUNE- GRÆNSEN

Der bliver færre borgere i landdistrikterne, og faldet er størst i de kommuner, som i forvejen er hårdest ramt af nedgang. Især de unge flytter mellem kommunerne og mod de større byer. Men mange kommuner oplever også en stigende intern urbanisering, hvor borgerne rykker sammen omkring kommunens store byer, mens det tynder ud i landdistrikterne.

*** Det overordnede billede er således, at der er flest enlige i storbykommunerne og flere enlige i bybefolkningen end i landbefolkningen i næsten alle kommuner.**

FAMILIESTRUKTUR

Befolkningen lever sammen i mangeartede familieformer. Herunder lever en del alene uden en samlever. I den voksne befolkning er der 1,6 mio. enlige, svarende til 37 pct. Tallet dækker over såvel voksne, som bor alene, samt enlige forsørgere med hjemmeboende børn.

Man kan være enig i forskellige faser af livet. Eksempelvis er der et stigende antal storbysingler i alle aldre. Samtidig kan der af forskellige årsager være tale om, at man pludseligt lever alene, eksempelvis som efterladt efter en af-død samlever. På sigt kan et stort antal enlige medføre en øget efterspørgsel på boligmarkedet, når relativt flere skal have egen bolig. Blandt andet derfor er gruppen af enlige voksne af særlig interesse.

Der er store forskelle i, hvor stor en andel af kommunernes befolkning, der er enlige. Den højeste andel findes i de største byer og i ø-kommunerne Samsø, Læsø, Ærø samt i Lolland og

Guldborgssund Kommuner, mens de laveste andele findes spredt over hele landet, jf. figur 7.5. Den laveste andel findes i Egedal Kommune, hvor knap 22 pct. af de voksne er enlige.

I landområderne er 27,2 pct. af de voksne enlige, mens det tilsvarende tal for byområderne er 40,9 pct. I de fleste kommuner er der relativt flere enlige i byerne end på landet, jf. figur 7.6. Herfra er kun undtaget 4 kommuner: Rebild, Solrød, Egedal og Allerød Kommuner, hvor de enlige udgør en større andel i landområderne end i kommunernes byområder.

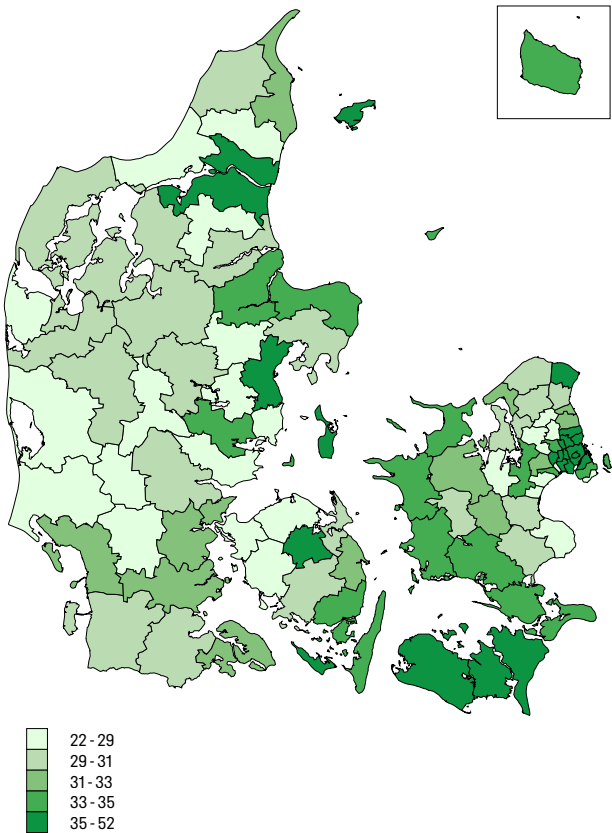
Det overordnede billede er således, at der er flest enlige i storbykommunerne og flere enlige i bybefolkningen end i landbefolkningen i næsten alle kommuner. Der kan dog være forskel på, hvilke typer af enlige, som bor henholdsvis på landet og i byen (i forhold til hvilken alder man har, om man har hjemmeboende børn, om man er blevet enke osv.).

* Der er store forskelle i, hvor stor en andel af kommunernes befolkning, der er enlige. Den højeste andel findes i de største byer og i ø-kommunerne Samsø, Læsø, Ærø samt i Lolland og Guldborgssund Kommuner.

* I de fleste kommuner er der relativt flere enlige i byerne end på landet.

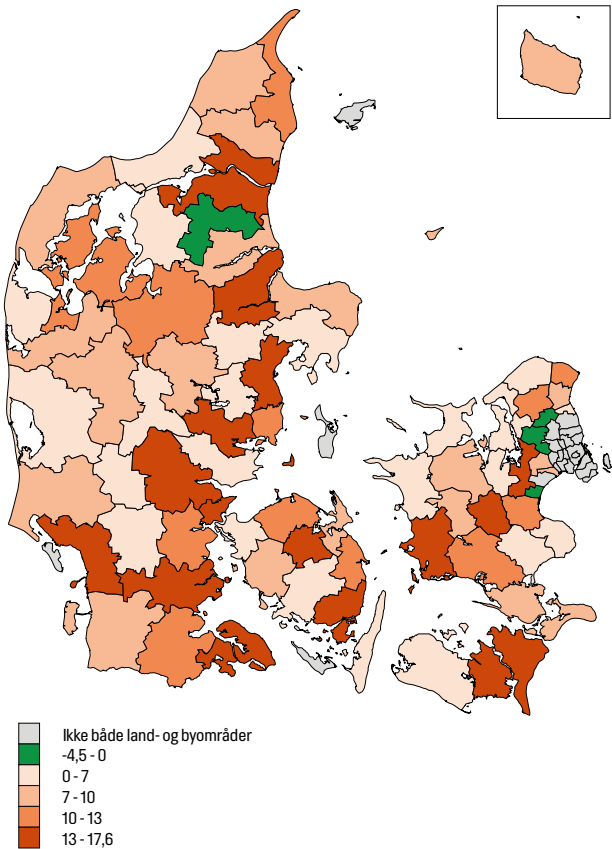
Figur 7.5
Andel af enlige voksne blandt personer
over 18 år i pct., 2014

Kilde: Statistikbanken, FAM100N, FOLK1.

Figur 7.6
Forskel i andel enlige mellem land- og
bybefolkningen i kommunen, 2014 (tal
større end nul – markeret med rødlige
nuancer – indikerer større andel i
byområderne)

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landedistriktsskemaet, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

Befolkningsmæssig til- og afgang

- * Det største antal fødsler pr. 1.000 borgere findes i og omkring kommunerne med de større byer.
- * Udviklingen med faldende andel børn og lave fødselsrater kan forventes at fortsætte i de kommende år. Dette gør sig især gældende for ø-kommunerne.
- * Kun i Aarhus, Københavns, Frederiksberg, Glostrup og Ishøj Kommuner var man gennem fødselstallet i stand til at opretholde folketallet i 2014.
- * I Danmark var der i 2014 9,1 dødsfald pr. 1.000 borgere.
- * På Læsø, Samsø og Ærø og i Lolland Kommuner døde flere end 15 pr. 1.000 borgere i løbet af 2014.
- * Der er også relativt stor tilflytning til ø-kommunerne Læsø, Samsø, Ærø og Fanø, som blandt andet består af et betydeligt antal tilflyttende pensionister. Der er dermed en tendens til, at den modne del af befolkningen søger mod kommunerne i yderområderne, herunder også en række kommuner med mange sommerhuse.
- * Fraflyttere fra de jyske kommuner er relativt unge, mens tilflytternes aldersprofil varierer mere.

BEFOLKNINGSMÆSSIG TIL- OG AFGANG

Befolkningen får tilgang af nye borgere i form af fødsler og tilflytning, og afgang i form af dødsfald og fraflytning.

Størrelserne af til- og afgang det seneste årti er præget af et fødselsoverskud, med flere fødsler end dødsfald, og en nettoindvandring, jf. tabel 8.1.

For kommunerne gælder de samme mekanismer. Derudover spiller også flytninger mellem kommunerne en rolle i at beskrive befolkningsudviklingen.

I det følgende analyseres fødsler henholdsvis dødsfald i kommunerne samt til- og fraflytninger, uanset om det er til/fra udlandet eller en anden dansk kommune.

Befolkningen ultimo 2004	5.411.405
Antal fødsler	614.272
Antal dødsfald	538.526
Nettoindvandring	172.564
Befolkningen ultimo 2014	5.659.715

Tabel 8.1
Befolkningsregnskab for Danmark for perioden 2004-2014

Kilde: Statistikbanken, folk2, fod, dod

GENNEMSNI- TS- ALDEREN STIGER I HELE DANMARK, MEN MEST I YDER- OMRÅDERNE

Den danske befolkning bliver generelt ældre, men udviklingen er mest tydelig i kommuner i yderområderne. Siden 1970'erne er gennemsnitsalderen på landsplan blevet forøget med seks år fra 35,5 år til 41 år i dag. Udviklingen skyldes bl.a. at vi lever længere, føder færre børn samt den generelle udvikling i ind- og udvandring. Særligt i ø-kommunerne finder man den største andel af ældre og de færreste børn. Og landbefolkningen er generelt ældre end bybefolkningen.

FØDSLER

Antallet af fødsler i Danmark har varieret betydeligt over årene. Det laveste antal i løbet af de seneste fire årtier var i 1983, hvor der kun var 50.822 fødsler. De efterfølgende ni år voksede fødselstallet støt, og nåede et maksimum i 1995 på 69.771 fødsler. Siden har der fra år til år på skift været stigninger og fald i fødselstallet, men overordnet set større og flere fald end stigninger. I årene 2011, 2012 og 2013 har der hvert år været tale om store fald, og således var der i 2013 kun 55.873 fødsler. I 2014 ses dog en stigning på ca. 1.000 fødsler i forhold til 2013.

Der er betydelige forskelle mellem kommunerne, når der måles på fødselsraten, jf. figur 8.2. Det største antal fødsler pr. 1.000 borgere findes i og omkring kommunerne med de større byer. Dertil kommer også Ikast-Brande, Vesthimmerlands og Holstebro Kommuner, som med flere end 10 fødsler pr. 1.000 borgere har relativt høje fødselsrater. Der er i høj grad sammenfald mellem kommuner med et lavt fødselstal og de kommuner, som har en skæv aldersfordeling

- med eksempelvis en høj andel af ældre i befolkningen og dermed relativt færre i den fødedygtige alder - og omvendt.

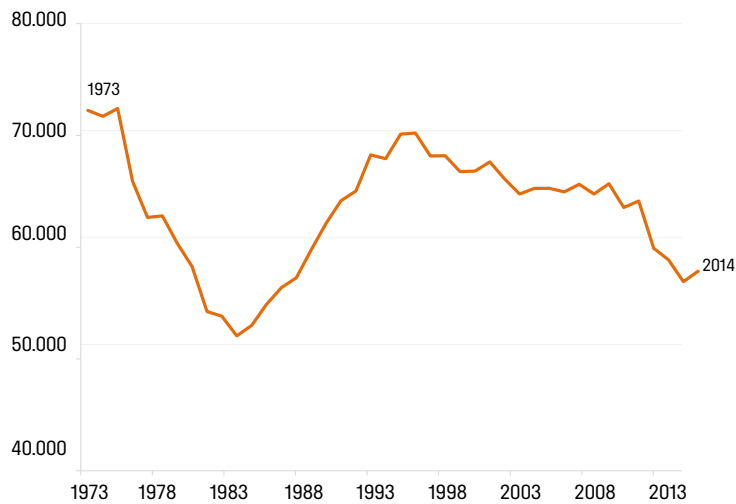
Fødselsraten i kommunerne giver en indikation af, hvordan udviklingen i børnetallet kan forventes at blive. Blandt de kommuner, som har haft en relativt ugunstig udvikling i andelen af børn i befolkningen, jf. figur 6.3, er der visse kommuner, som nu har relativt høje fødselsrater, jf. figur 8.2. Det kan være en antydning af, at fald i børnetallet bliver imødegået i de kommende år. Det drejer sig eksempelvis om Esbjerg og Vesthimmerlands Kommuner, som har oplevet et relativt stort fald i andel børn på knap 3 pct. det seneste årti, men nu har flere end 10 fødsler pr. 1.000 borgere. For andre kommuner synes udviklingen med faldende andel børn at være en udvikling, der - på baggrund af lave fødselsrater - kan forventes at fortsætte i de kommende år. Det drejer sig især om ø-kommunerne.

For at vurdere om et fødselstal er højt eller lavt, ses der i det følgende på antal fødsler i forhold til folketal-

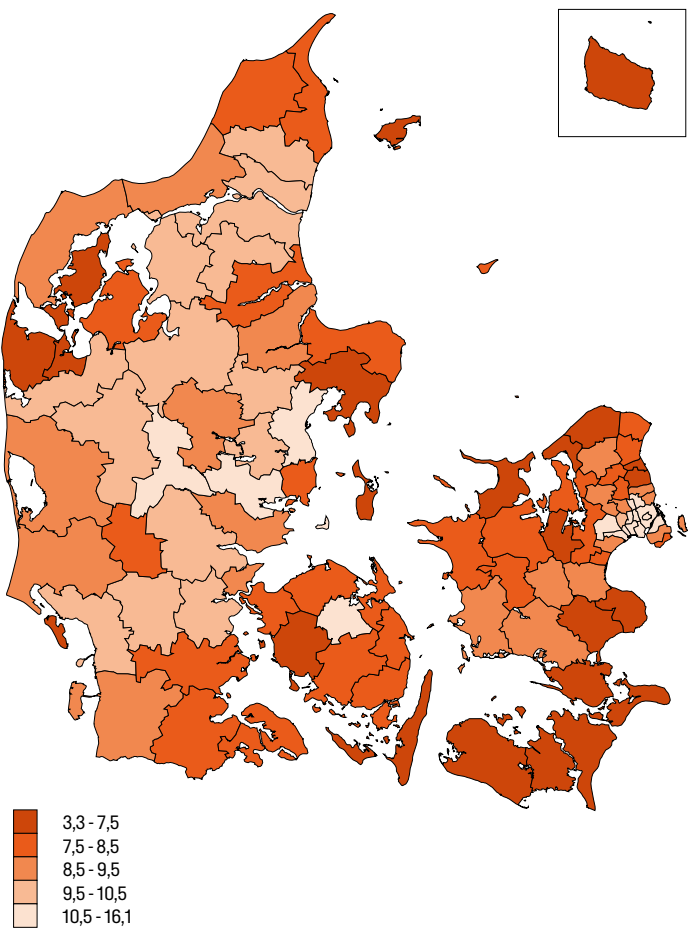
let. Der gives derved en indikation af befolkningens mulighed for at reproducere sig selv. Der er altså tale om et summarisk fertilitetsmål, som i høj grad afspejler andelen af kvinder i den (høj)fertile alder i befolkningen.

I 1995 var der 13,4 fødsler pr. 1.000 borgere i Danmark. Det svarer alt andet lige til, at personer i gennemsnit skal leve i 74,8 år, for at de indenlandske fødsler i sig selv kan holde folketallet oppe, jf. bilag 3. Middellevetiden i 1995 var 75,5 år, og således blev der faktisk født tilstrækkeligt mange børn til, at befolkningstallet var 'holdbart'. Siden 1995 har Danmark som helhed ikke haft en holdbar reproduktionsrate. Det betyder, at hvis folketallet skal holdes oppe eller vokse, skal der fortsat komme tilflyttere udefra. Når der alligevel faktisk er flere fødsler end dødsfald i Danmark, så hænger det sammen med den skæve aldersfordeling, der er i befolkningen, jf. bilag 3. Der er relativt få ældre 70+, hvor dødsraterne er høje, samtidig med at der er relativt mange borgere i aldersgrupperne 40-70 år, hvor dødsraterne er lave.

Figur 8.1
Antal fødsler i Danmark pr. år
Kilde: Statistikbanken, tabel FOD.

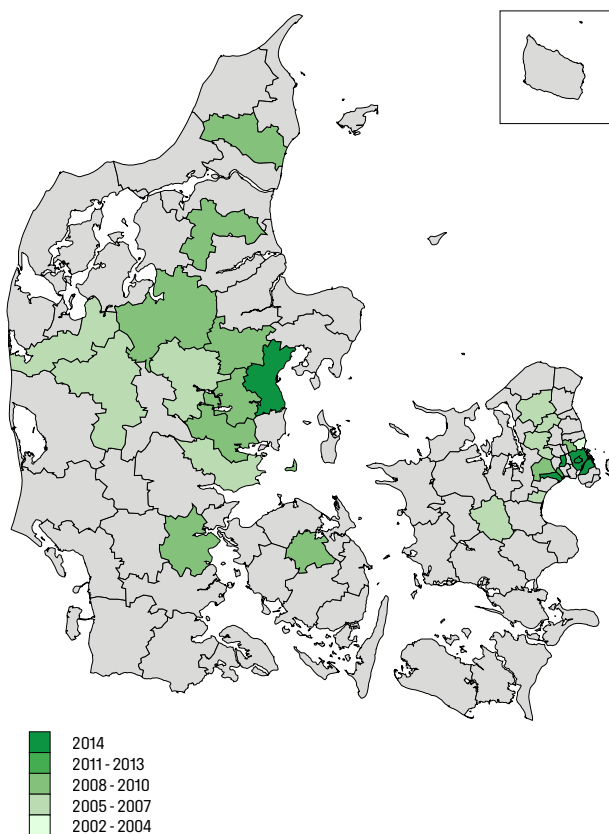
Figur 8.2
Antal fødsler pr. 1.000 borgere, 2014
Kilde: Statistikbanken, tabel FODIE, FOLK1.

Figur 8.3

**Det år kommunen sidst havde en
'holdbar' reproduktionsrate**

Kilde: Statistikbanken Fodie, Folk1, Bef1a,
Bef1a07, Hisbk.

Antallet af fødsler pr. 1.000 borgere var i 2013 faldet til 10,0 fra at have været 12,0 i 2003. Det svarer til, at der i 2013 kun er en nyfødt for hver 100 eksisterende borgere. Det betyder med andre ord – og alt andet lige – at personer i befolkningen i gennemsnit skal leve i 100 år, for at fødselstallet skal kunne opretholde folketallet på det nuværende niveau. Med en middellevetid for 0-årige på ca. 80 år (78,0 år for mænd og 81,9 år for kvinder) kan fødslerne således ikke alene sikre befolkningsstørrelsen fremadrettet. Da nettoindvandringen mere end kompenserer herfor, er der alligevel en vækst i det nationale folketal.

På samme måde kan der for den enkelte kommune beregnes, om der er en holdbar fødselsrate ved at sam-

menholde fødselsraten og middellevetiden i hver kommune i de enkelte år. Herved udtrykkes, om fødselstallet er holdbart, eller om nettotilflytning skal sikre et stabilt eller voksende folketal. Der er betydelige forskelle kommunerne imellem, når der måles på, hvornår de sidst havde en holdbar reproduktionsrate, jf. figur 8.3. Kun Aarhus, Københavns, Frederiksberg, Glostrup og Ishøj Kommuner havde i 2014 en holdbar reproduktionsrate. Dertil kommer, at Vallensbæk, Hvidovre og Høje-Taastrup Kommuner i samme år var tæt på at have en holdbar reproduktionsrate.

De kommuner, hvor der fødes relativt mange børn, er også blandt de kommuner, som har relativt stor nettotilflytning, og de er dermed begunstiget i

forhold til begge kilder til befolknings-tilvækst.

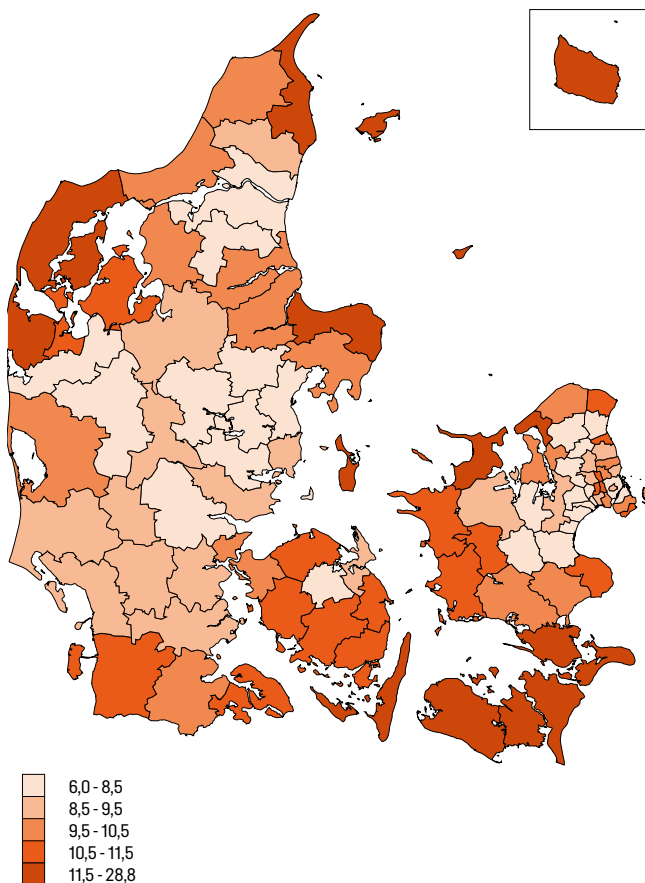
De laveste reproduktionsrater findes i Langeland og Bornholms Kommuner. For begge kommuner gælder, at hver nyfødt skal leve mere end dobbelt så lang tid som den forventede middellevetid for at opretholde folketallet på nuværende niveau, idet der ses bort fra til- og fraflytning. Begge kommuner har nettoaflytning og står derfor overfor en særlig udfordring i forhold til at opretholde folketallet. Kommunerne Odsherred, Lemvig og Hørsholm er næsten lige så udfordrede på fødselsraterne. Både Odsherred og Hørsholm Kommuner kompenseres dog delvist herfor med en positiv nettotilflytning.

Figur 8.4

Antal dødsfald pr. 1.000 borgere,
2014

Kilde: Statistikbanken, FOD207, FOLK1.

DØDSFALD

Der døde 51.339 personer i Danmark i 2014. Det svarer til 9,1 dødsfald pr. 1.000 borgere. Andelen af dødsfald er forskelligt kommunerne imellem, jf. figur 8.4. Det overordnede billede er, at kommuner med en stor andel af ældre (65+ år), jf. figur 6.4, også har relativt mange dødsfald, jf. figur 8.4, sammenlignet med de øvrige kommuner.

På Læsø, Samsø og Ærø og i Lolland Kommuner døde flere end 15 pr. 1.000 borgere i løbet af 2014, dvs. en andel, der er betydeligt højere end på landsplan. Det afspejler primært aldersfordelingen, idet der er relativt mange ældre på disse øer, jf. figur 6.4.

Den laveste andel af døde findes i Aarhus og nogle kommuner vest herfor samt i hovedstadsområdet. Det afspejler også her primært aldersfordelingen i kommunerne, idet disse kommuner har en relativt lav andel af ældre. Herudover er flere af disse kommuner generelt karakteriseret ved en højere middellevetid end landsgennemsnittet.

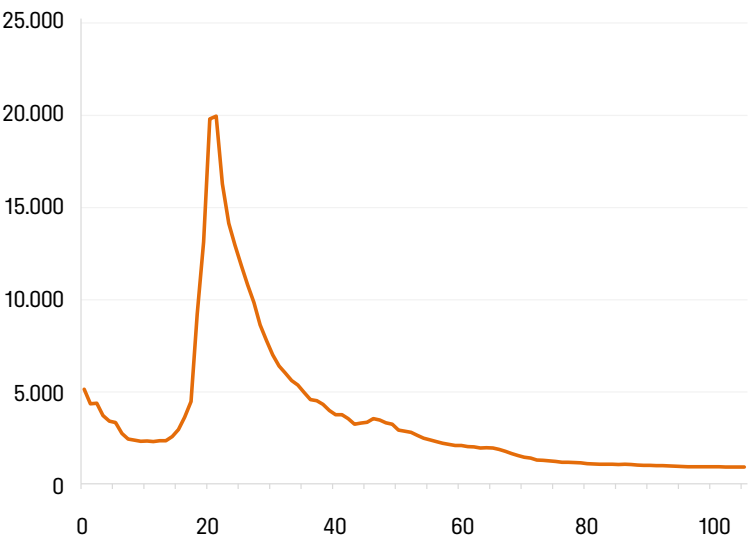
TILFLYTTERE

Der kan være mange årsager til, at man flytter. Blandt de væsentligste er, at man flytter i forbindelse med uddannelsesstart, og når man får nyt job. De mest flytteaktive er unge i begyndelsen af 20'erne, jf. figur 8.5. Det

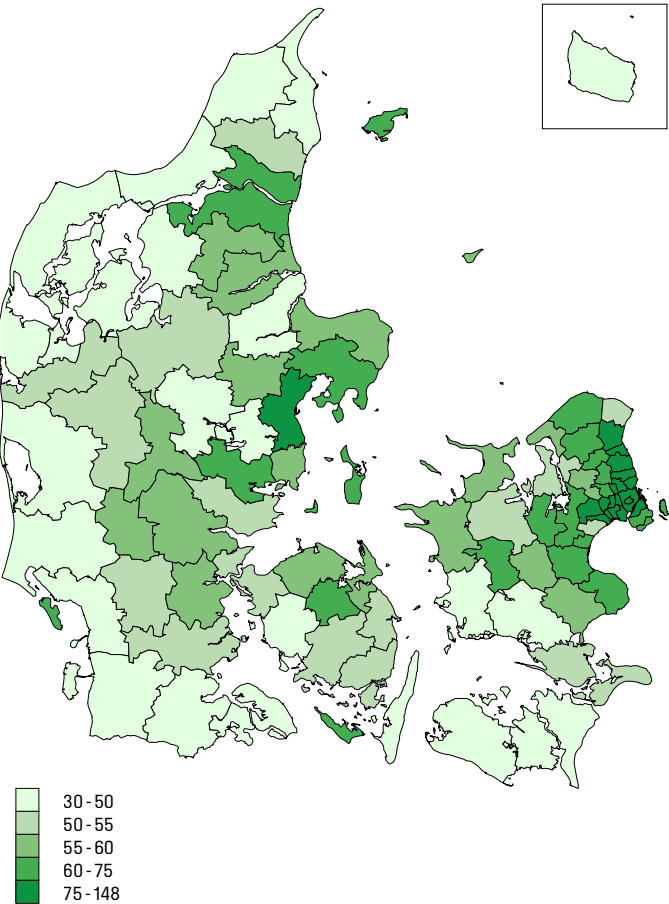
hænger naturligt sammen med, at der i den aldersgruppe er mange, der påbegynder uddannelse eller job, som måske kræver, at man flytter nærmere uddannelsesstedet eller arbejdspladsen. For en årgang af 20-årige flytter flere end hver fjerde mellem kommuner. Året efter – som 21-årige – flytter ligeledes en fjerdedel fra en kommune til en anden. Det ses ligeledes af figur 8.5, at børn i førskolealderen flytter hyppigere end børn i skolealderen.

Alle kommuner har tilflyttere, men der er stor kommunal variation i antallet af tilflyttere. Flyttehyppigheden for forskellige aldersgrupper, jf. figur 8.5, kan være med til at forklare, at kom-

Figur 8.5
Antal personer, som flytter mellem kommuner, fordelt på alder, 2013
Kilde: Statistikbanken, FLY66.

Figur 8.6
Antal tilflyttere pr. 1.000 borgere, 2013
Kilde: Statistikbanken, FLY66, VAN1AAR, FOLK1.
Bem.: Tilflyttere kan både flytte til kommunen fra andre kommuner eller fra udlandet.

*** Der er tendens til, at den modne del af befolkningen søger mod kommunerne i yderområderne, herunder også en række kommuner med mange sommerhuse.**

muner med store uddannelsesbyer har relativt mange tilflyttere, jf. figur 8.6. Det gælder især universitetsbyerne København, Aarhus, Odense og Aalborg. Hertil kommer relativt mange tilflyttere til mange kommuner i hele hovedstadsområdet og kommuner, der grænser op til hovedstadsområdet. En del af forklaringen herpå kan dog være, at de fleste af kommunerne geografisk set er små, og derfor vil flytninger over selv relativt korte afstande i mange tilfælde betyde, at man flytter fra en kommune til en anden. Der er også relativt stor tilflytning til ø-kommunerne Læsø, Samsø, Ærø og Fanø, som blandt andet består af et betydeligt antal tilflyttende pensionister.

Der er kommunale forskelle i aldersprofilen blandt tilflytterne. Kommunerne med de store uddannelsesbyer har naturligt mange tilflyttere blandt de unge uddannelsessøgende.

Det afspejler sig i, at tilflytterne har en relativt lav gennemsnitsalder, jf. figur 8.7.

I Østdanmark findes de gennemsnitligt ældste grupper af tilflyttere, især kommuner i det nordligste Sjælland og Sydsjælland samt Lolland, Guldborgsund og Bornholms Kommuner. Der er dermed tendens til, at den modne del af befolkningen søger mod kommunerne i yderområderne, herunder også en række kommuner med mange sommerhuse. Samme tendens gør sig gældende for Vestdanmark, hvor især Syddjurs og Frederikshavn Kommuner samt alle ø-kommunerne har tilflyttere, som hører til blandt de ældste grupper af tilflyttere, når der sammenlignes med de resterende kommuner.

FRAFLYTTERE

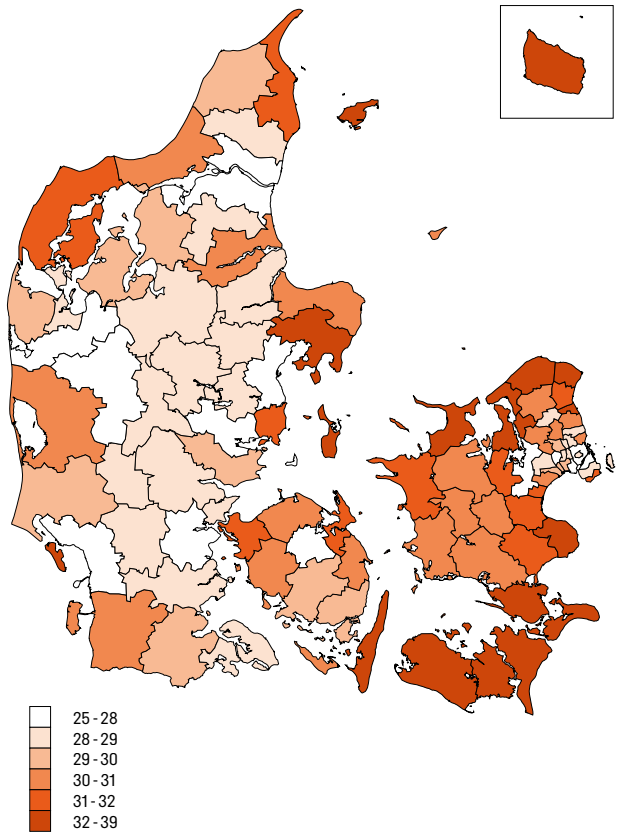
Kommunerne med stor tilflytning, jf. figur 8.6, har typisk også relativt stor fraflytning, dvs. de har meget mobile

borgere. Det gælder de store uddannelsesbyer og de fleste af ø-kommunerne (med stor tilflytning), jf. figur 8.8. Herfra er dog undtaget Fanø, som har relativt stor tilflytning, men samtidig en relativt beskeden fraflytning. Der er dog forskelle i forholdet mellem til- og fraflytning, hvilket giver forskelle i nettotilflytningen i storbykommunernes favør.

Overordnet set hører de borgere, som fraflytter en jysk eller fynsk kommune, gennemsnitligt til blandt de yngste grupper af fraflyttere, sammenlignet med øvrige kommuner, jf. figur 8.9. Det billede kan i høj grad være bestemt af, at unge flytter for at tage en videregående uddannelse. Fraflyttere fra de jyske kommuner er relativt unge, mens tilflytternes aldersprofil varierer mere mellem de jyske kommuner, jf. figur 8.7. Kommunerne Aalborg, Herning, Holstebro, Aarhus, Esbjerg og Kolding har grupper af tilflyttere

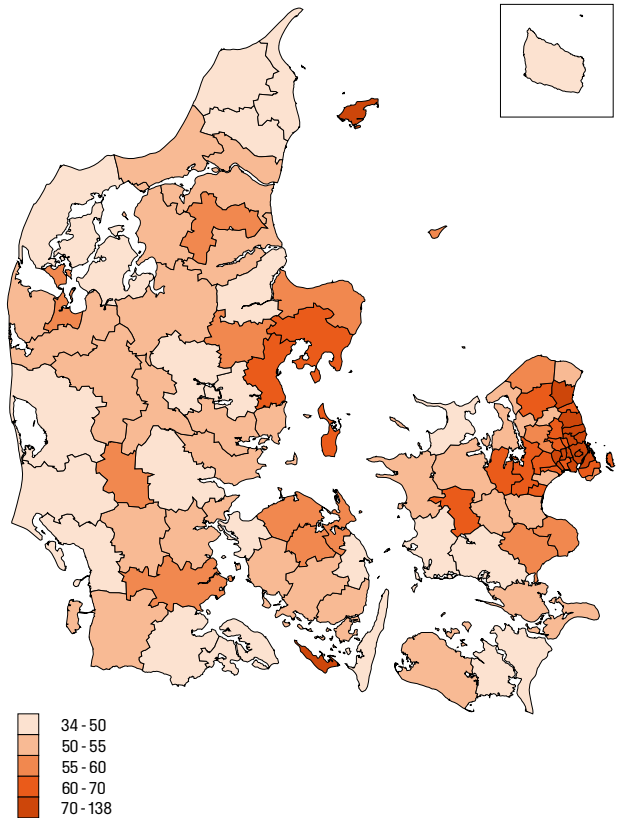
Figur 8.7
Gennemsnitsalder for tilflyttere, 2013

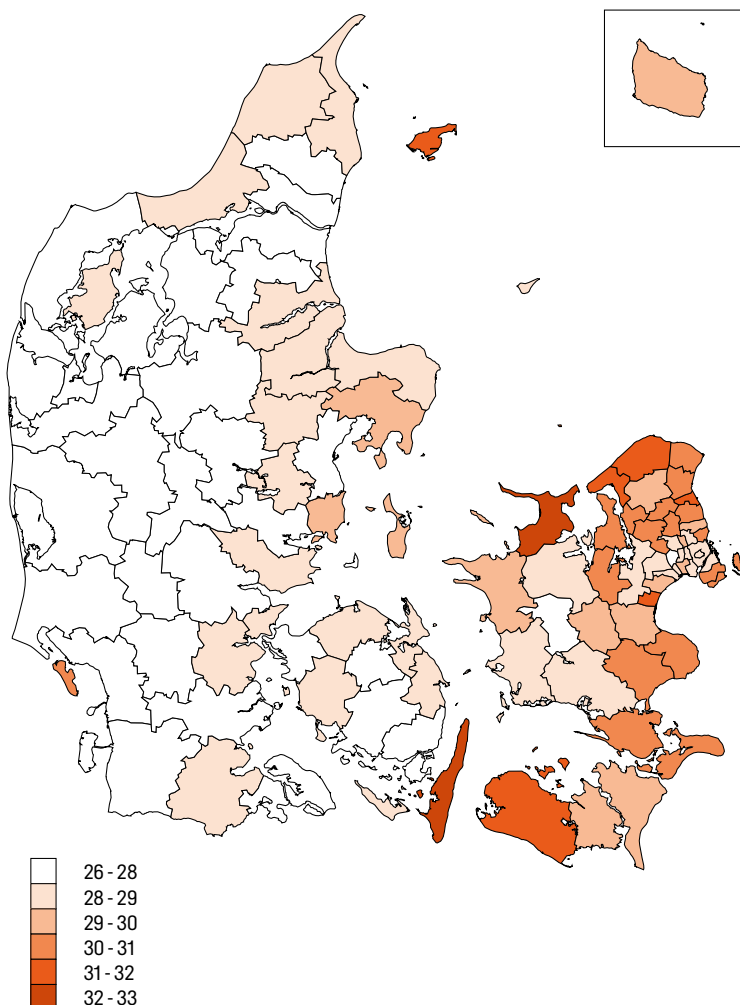
Kilde: Egne beregninger på registerdata
samt brug af sognegrupperingen fra Landdi-
striksredegørelsen, hvoraf der findes en kort
beskrivelse i bilag 1.

Figur 8.8
Antal fraflyttere pr. 1.000 borgere, 2013

Kilde: Statistikbanken FLY66, VAN2AAR, FOLK1
Bem.: Fraflyttere kan både flytte fra kommu-
nen til andre kommuner eller til udlandet.

Figur 8.9

Gennemsnitsalder for fraflyttere, 2013

Kilde: Egne beregninger på registerdata

og fraflyttere, som gennemsnitligt er ca. jævnaldrende. Omvendt ser det ud for kommunerne i det nordligste Jylland, i Nordvestjylland, på Djursland samt Odder Kommune. Kommunerne i pågældende områder afgiver borgere, der er relativt unge, og modtager borgere, der er ældre end fraflytterne. Samme forhold gør sig gældende for kommunerne på Fyn, bortset fra Odense, hvor til- og fraflyttergrup-

perne gennemsnitligt er nogenlunde jævnaldrende. Der tegner sig her en ring af kommuner omkring Odense Kommune, som afgiver borgere, der er yngre end de tilflyttere, som de modtager. Tilsvarende mønster med gennemsnitligt yngre fraflyttere og ældre tilflyttere gælder for de vestsjællandske kommuner, omend i mindre udtalt grad, jf. figur 8.7 henholdsvis figur 8.9.

9

**Uddannelse,
beskæftigelse,
indkomst og
sundhedstilstand**

Uddannelse, beskæftigelse, indkomst og sundhedstilstand

UDDANNELSESNIVEAU

På landsplan er andelen med uddannelse ud over grundskolen blandt de 30-59 årige 76,6 pct. Der er betydelige forskelle på andelen kommunerne imellem, jf. figur 9.1. De højeste andele findes især i store dele af københavnsområdet samt omkring Aarhus og Aalborg. De laveste andele findes især i en række kommuner, der i høj grad er præget af landområder, samt enkelte kommuner på den københavnske vestegn.

Der er forskel på, hvor stor en del af befolkningen, der har en uddannelse ud over grundskolen, når der sammenlignes mellem land- og bybefolkningen. I landdistrikterne er det 75,1 pct., som har en uddannelse udover grundskolen, mens det tilsvarende tal for byområderne er 77,0 pct.

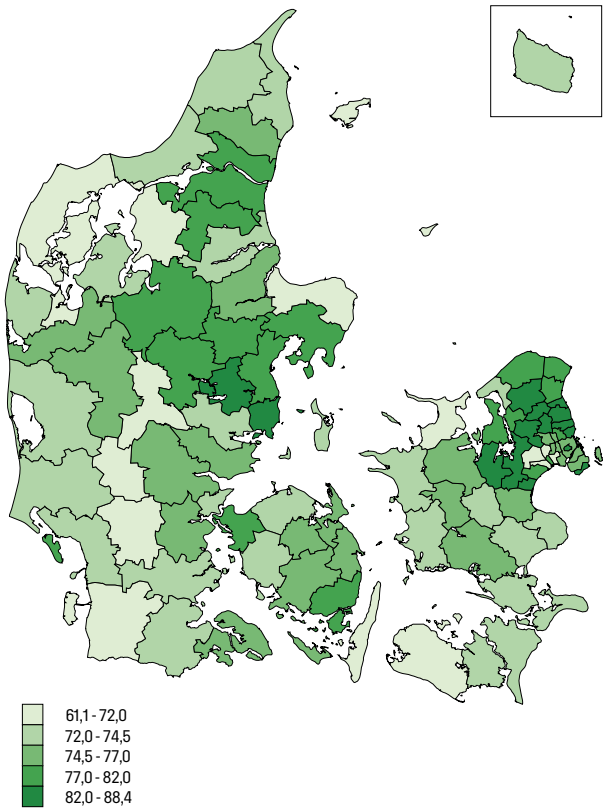
Uddannelsesniveaue i befolkningen varierer, ikke kun mellem kommuner, som illustreret ved figur 9.1, men også inden for kommunerne. Eksempelvis gælder for Vejen og Struer Kommuner, at de har en relativt lav andel med uddannelse udover grundskolen, jf. figur 9.1, samtidig med at dem, der faktisk har en formel uddannelse i pågældende kommuner, i højere grad er bosat i landområderne end i byområderne, jf. figur 9.2.

Overordnet set fordeler kommunerne sig sådan, at den ene halvdel har en landbefolkning, der er bedre uddannet end bybefolkningen, mens det for den anden halvdel af kommunerne forholder sig omvendt. De kommuner, som har betydeligt flere med uddannelse ud over grundskolen i byområderne sammenlignet med landdistrikterne,

- * I landdistrikterne er det 75,1 pct., som har en uddannelse ud over grundskolen, mens det tilsvarende tal for byområderne er 77,0 pct.
- * De højeste andele findes især i store dele af københavnsområdet samt omkring Aarhus og Aalborg. De laveste andele findes især i en række kommuner, der i høj grad er præget af landområder.
- * Særligt for Vejen og Struer Kommuner gælder det, at der bor relativt få med en uddannelse udover grundskolen. Dem, der her faktisk har en formel uddannelse, er i højere grad bosat i landområderne end i byområderne, jf. figur 9.2.
- * I kommunerne med de større byer er der relativt mange med akademiske uddannelser.
- * Borgerne i områder længere væk fra de største byer er typisk erhvervsfagligt uddannede.

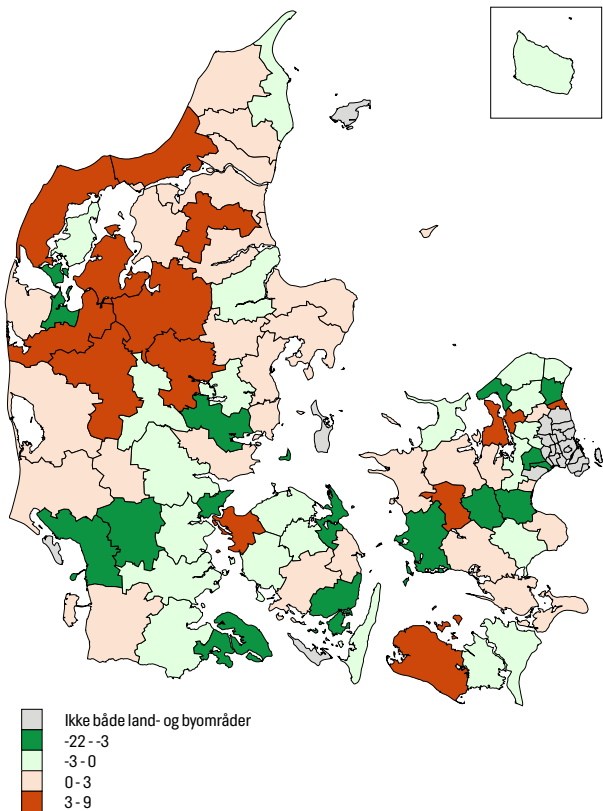
Figur 9.1
Andel af 30-59 årige med uddannelse udover grundskolen i kommunen, 2014

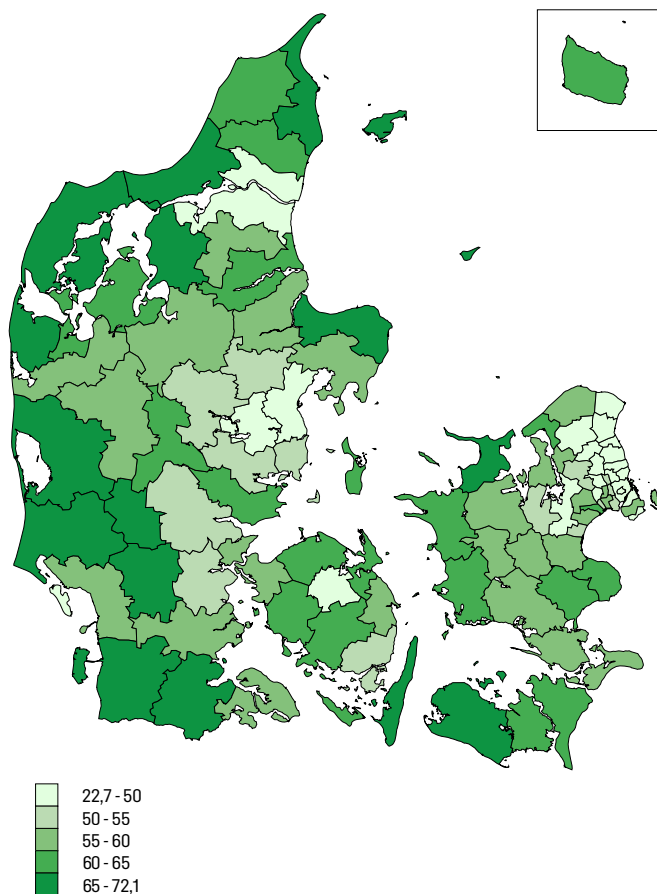
Kilde: Statistikbanken, KRHFU1.

Figur 9.2
Forskel i andel med uddannelse udover grundskolen blandt 30-59 årige mellem bybefolkningen og landbefolkningen i kommunen, i pct.point, 2014 (tal større end nul – markeret med rødlige nuancer – indikerer større andel i byområderne)

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistriktssrederegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

Figur 9.3

Andel af dem med uddannelse ud over grundskolen, som har en erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse, 30-59-årige, 2014

Kilde: Statistikbanken, KRHFU1.

ligger længere væk fra de største bykommuner. Det gælder blandt andet en gruppe kommuner i Midtjylland, nemlig Holstebro, Herning, Viborg og Silkeborg kommuner. Hertil kommer en række øvrige kommuner, som geografisk set er spredt ud over hele landet.

Blandt dem med uddannelse ud over grundskolen har ca. halvdelen – 50,1 pct. – en erhvervsfaglig uddannelse

som den højeste fuldførte uddannelse. I kommunerne med de større byer er der relativt mange med boglige uddannelser, og dermed relativt færre med erhvervsfaglige uddannelser, jf. figur 9.3. Samtidig er der et billede af, at der i kommunerne i yderområder længere væk fra de største byer – typisk med meget håndværks- og industriproduktion – er relativt mange, som har en erhvervsfaglig uddannelse, jf. figur 9.3.

BESKÆFTIGELSEN ER HØJERE I LAND- DISTRIKTERNE

Overordnet set er flere borgere i arbejde i landdistrikterne end i byområderne. For landdistrikterne er beskæftigelsesfrekvensen 75,3 pct., mens den i byområderne er 70,9 pct. Beskæftigelsesfrekvensen er opgjort som antallet af beskæftigede i procent af befolkningen i alderen 18-64 år. Hvis der ses bort fra de studerende, som fortrinsvis bor i byområderne, reduceres forskellen, men det gælder fortsat, at beskæftigelsesfrekvensen er højest i landområderne.

BESKÆFTIGELSE

Andelen af beskæftigede borgere i kommunen har væsentlig betydning for kommunens indkomstskattegrundlag samt for udgifterne til overførselsindkomster. Jo flere borgere, der er beskæftiget, desto højere vil skattegrundlaget alt andet lige være, og desto færre personer skal modtage offentlig forsørgelse. Det er derfor vigtigt for en kommune at have en høj andel af beskæftigede borgere.

Beskæftigelsesfrekvensen for Danmark som helhed, udtrykt ved andelen af befolkningen mellem 18-64 år, som er i beskæftigelse, er 72,0 pct. Der er dog stor variation kommunerne imellem, jf. figur 9.4. Der tegner sig et billede af, at kommunerne med de laveste beskæftigelsesfrekvenser findes i både storbykommunerne og visse kommuner i yderområderne,

herunder Odsherred og ø-kommuner. De højeste beskæftigelsesfrekvenser er i dele af Vest- og Midtjylland og i omegnen af København, Aarhus og Aalborg.

Overordnet set er beskæftigelsesfrekvensen i landdistrikterne højere end i byområderne. For landdistrikterne er den 75,3 pct., mens den for byområderne er 70,9 pct. Det er en generel tendens for de fleste kommuner, at der er relativt flere beskæftigede i landdistrikterne end i byområderne. Det gælder i særlig grad Morsø, Esbjerg, Horsens, Fredericia, Sønderborg, Slagelse og Ringsted Kommuner.

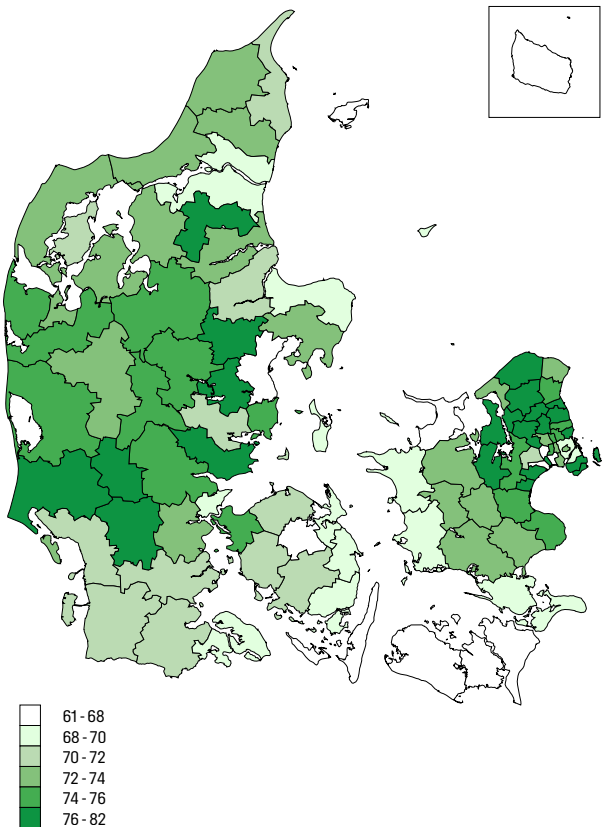
Kun for syv kommuner er beskæftigelsesfrekvensen lavere i landdistrikterne end i byområderne, jf. figur 9.5. Det gælder for meget forskelligartede kommuner som Jammerbugt, Rebild,

- * De højeste beskæftigelsesfrekvenser er i dele af Vest- og Midtjylland og i omegnen af København, Aarhus og Aalborg.
- * I kommunerne er der generelt færre beskæftigede pr. offentligt forsørgede i byområderne i forhold til landdistrikterne. I landdistrikterne er der gennemsnitligt 3,7 beskæftigede pr. forsørgt, mens det tilsvarende tal for byområderne er 3,0. Beskæftigelsesfrekvensen er opgjort som antallet af beskæftigede i procent af befolkningen i alderen 18-64 år. Hvis der ses bort fra de studerende, som fortrinsvis bor i byområderne, reduceres forskellen, men det gælder fortsat, at beskæftigelsesfrekvensen er højest i landområderne.
- * Der er færrest til at forsørge dem, der er uden for arbejdsmarkedet i kommunerne på sydhavsøerne; Bornholms, Læsø og Odsherred Kommuner. Dertil kommer Odense, der – som den eneste af storbykommunerne – også har relativt få beskæftigede for hver forsørgt borger.
- * Mere end hver tiende er varigt udenfor arbejdsmarkedet i ø-kommunerne, samt i de fleste kommuner i Nord- og Sydjylland, på Fyn og på Vestsjælland.
- * Realtivt flest i Lolland, Langeland, Ærø, Odsherred og Bornholms Kommuner, som alle har flere end 15 pct. af befolkningen varigt udenfor arbejdsmarkedet.
- * For de fleste kommuner gælder, at der er større tilbøjelighed til at pendle ud af kommunen for at arbejde, hvis man bor i et landdistrikt, fremfor hvis man bor i et byområde.

Figur 9.4
Beskæftigelsesfrekvens blandt 18-64-årige i kommunerne, 2013, i pct.

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistriktsredegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

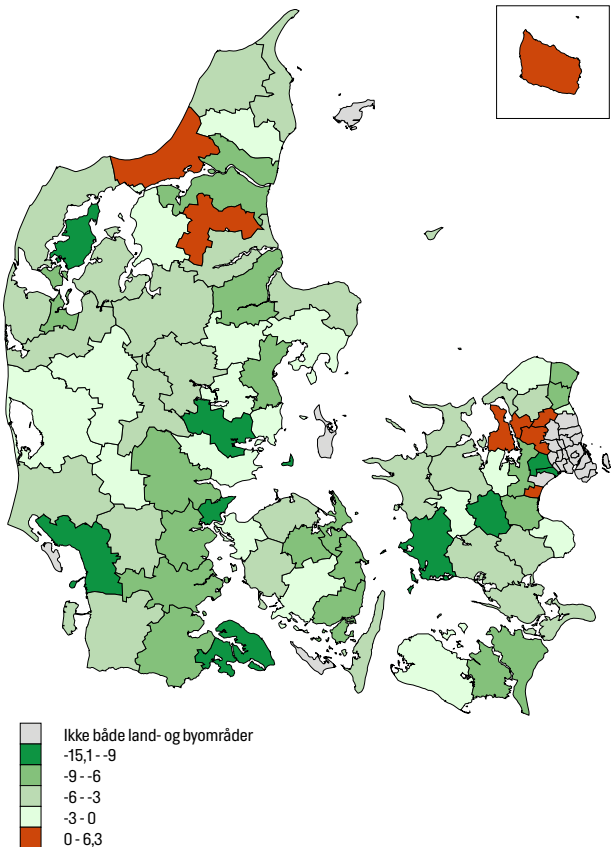
Bem.: Beskæftigelsesfrekvensen er opgjort som antallet af beskæftigede i pct. af befolkningen i alderen 18-64 år. Beskæftigede dækker i denne sammenhæng over personer, der er registreret som enten selvstændige eller lønmodtagere.

Figur 9.5
Forskel i beskæftigelsesfrekvensen blandt de 18-64-årige mellem kommunens landbefolkning og bybefolkning, 2013 (tal større end nul – markeret med rødt – indikerer større beskæftigelsesfrekvens i byområderne)

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistriktsredegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

Bem.: Beskæftigelsesfrekvens er opgjort som antallet af beskæftigede i pct. af befolkningen i alderen 18-64 år. Beskæftigede dækker i denne sammenhæng over personer, der er registreret som enten selvstændige eller lønmodtagere.

*** Kommunernes udfordringer med få beskæftigede pr. offentligt forsørgede er generelt mere udtalt for byområderne end landområderne i kommunerne.**

Bornholms, Frederikssund, Egedal, Allerød og Solrød.

De fleste af kommunerne omkring og særligt nord for københavnsområdet har relativt mange beskæftigede pr. forsørget. Der er også relativt mange beskæftigede pr. forsørget i de jyske kommuner Rebild, Favrskov, Skanderborg og Hedensted, jf. figur 9.6. For alle fire kommuner gælder, at de har relativt mange, der pendler ud af kommunen, jf. figur 9.9.

Kommunernes udfordringer med få beskæftigede pr. offentligt forsørgede er generelt mere udtalt for byområderne end landområderne i kommunerne. I landdistrikterne er der gennemsnitligt 3,7 beskæftigede pr. forsørget, mens det tilsvarende tal for byområderne er 3,0. Det gælder også for de fleste af kommunerne, at antallet af beskæftigede for hver forsørgede er større i landområderne end i byområderne i de fleste kommuner, jf. figur 9.7. Mest udtalt er denne forskel på by

og land i Fredensborg, Hørsholm, Høje-Taastrup og Ishøj Kommuner, hvor der er flere end tre personer mere til at forsørge hver person uden for arbejdsmarkedet i aldersgruppen 18-64 år i landdistrikterne, sammenlignet med byområderne. Der er dermed betydeligt større beskæftigelsesmæssige udfordringer blandt pågældende kommuners bybefolkninger sammenlignet med landbefolkningerne.

Kun for tre kommuner er de beskæftigelsesmæssige udfordringer større i landområderne end i byområderne. Det drejer sig om Jammerbugt og Frederikssund Kommuner, og i mindre grad også Rebild Kommune. Der er dog tale om forholdsvis små forskelle.

Der er med undtagelse af få kommuner generelt færre beskæftigede pr. forsørget borger i byområderne end i landområderne. Der synes dermed at være indikationer af, at de beskæftigelsesmæssige udfordringer generelt er mere udtalte i byerne end på landet.

De kommuner, som har relativt mange borgere i alderen 18-64 år, som er varigt udenfor arbejdsmarkedet, jf. figur 9.8, hører også i vid udstrækning til blandt de kommuner, hvor der er færre beskæftigede til at forsørge hver borger uden for arbejdsmarkedet end i andre kommuner, jf. figur 9.6. Der er færrest til at forsørge dem, der er uden for arbejdsmarkedet i kommunerne på sydhavsøerne; Bornholms, Læsø og Odsherred Kommuner. Dertil kommer Odense, der – som den eneste af storbykommunerne – også har relativt få beskæftigede for hver forsørget borger.

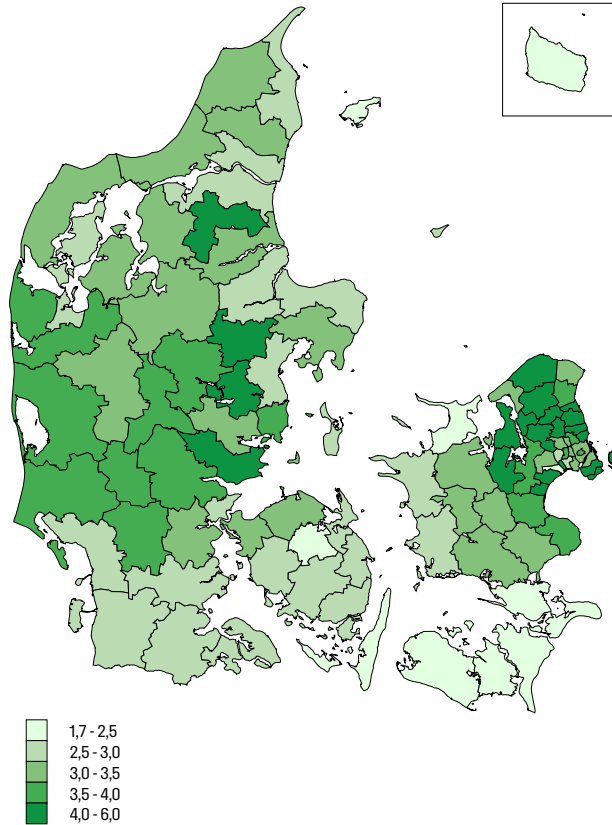
Der er mere end en tiendedel af befolkningen, som er varigt udenfor arbejdsmarkedet i ø-kommunerne, i de fleste kommuner i Nord- og Syddanmark, på Fyn og på Vestsjælland, jf. figur 9.8. De største andele findes i Lolland, Langeland, Ærø, Odsherred og Bornholms Kommuner, som alle har flere end 15 pct. af befolkningen varigt udenfor arbejdsmarkedet.

Figur 9.6

Antallet af beskæftigede 18-64 årige pr. forsørgt 18-64 år i kommunen, 2013

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistriktsredegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

Bem.: Forsørgede er afgrænset til at omfatte personer, der er registreret som modtager af overførselsindkomst ifølge en af følgende: nettoledige, bruttoledige, uddannelsessøgende, flexydelse, uddannelsesforanstaltning/vejledning og opkvalificering, særlig/aktivering, uoplyst aktivering, barselsdagpenge, sygedagpenge, efterløn, overgangsydelse, kontanthjælp, revalideringsydelse, tjenestemandspension, førtidspensionist, introduktionsydelse, integrationsuddannelse, ledighedsydelse eller aktivering iflg. kontanthjælpsstatistikregister.

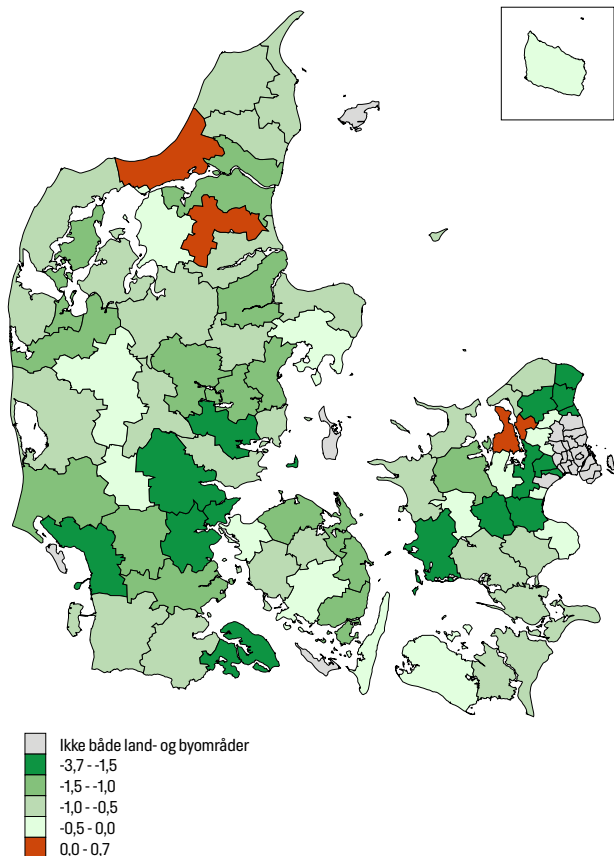

Figur 9.7

Forskel i antallet af beskæftigede pr. forsørgt i kommunens landområder og byområder, 2013. (tal større end nul – markeret med rødt - indikerer flere beskæftigede pr. forsørgt i byområderne.)

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistriktsredegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

Bem.: Personer uden for arbejdsmarkedet er afgrænset til at omfatte personer, der er registreret som værende på efterløn, førtidspension og flexydelse. Både beskæftigede og forsørgede er i aldersgruppen 18-64, altså den såkaldte erhvervsaktive alder.

Der er mere end en tiendedel af befolkningen, som er varigt uden for arbejdsmarkedet i ø-kommunerne, i de fleste kommuner i Nord- og Syddjylland, på Fyn og på Vestsjælland

Pendling fra bopæl til job i en anden kommune

Andelen af beskæftigede, som pendler ud af deres bopælskommune til deres job, varierer meget kommunerne imellem, jf. figur 9.9. Nabokommunerne til de største byer, som udgør arbejdsmarkedscentre - København, Aarhus, Odense og Aalborg - har relativt mange pendlere. Det gælder i særlig grad for kommunerne omkring København. Det skal dog ses i lyset af, at kommunerne dér er relativt små geografisk set, og dermed vil selv et job i nærheden af bopælen ofte være beliggende i eksempelvis nabokommunen, og dermed klassificeres den beskæftigede som pendler. Den betydelige pendling fra kommunerne omkring de største byer skyldes især en høj 'indpendling' til netop arbejdspladser

i de pågældende storbyområder. Storbykommuner som Aalborg, Aarhus og Odense er store, såvel befolkningsmæssigt som geografisk, og derfor vil der naturligt være en bred vifte af beskæftigelsesmuligheder lokalt for kommunens borgere, hvorfor kun en relativt mindre del af de beskæftigede med bopæl i disse kommuner pendler ud af kommunen, jf. figur 9.9.

Områder med en geografisk isoleret beliggenhed er i høj grad afhængige af de muligheder, der tilbydes lokalt. Især ø-kommunerne Læsø, Samsø, Ærø og Bornholm er i sagens natur – som ikke-brofaste øer – geografisk set isoleret fra de øvrige dele af landet. Hertil kommer nogle af de yderligt beliggende kommuner, hvis borgere kan have lang transportafstand og rej-

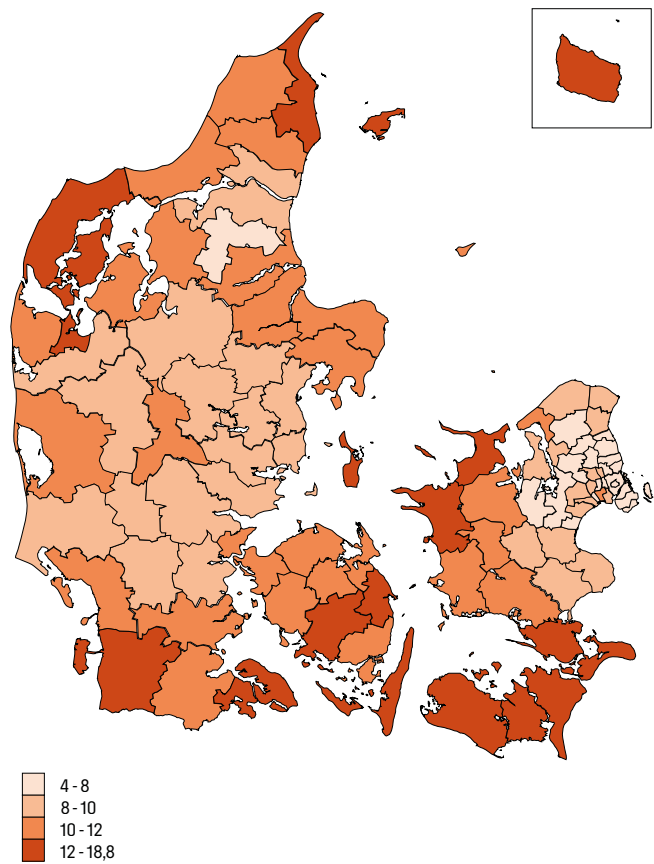
setid, når alternativer til det nære, lokale arbejdsmarked skal afsøges. Det kan skyldes en kombination af lange afstande og en infrastruktur, som ikke er særligt veludbygget. Områderne vil være præget af de beskæftigelsesmuligheder, der findes lokalt, hvilket kan være med til at forklare de relativt lave andele af pendlere i disse områder.

For de fleste kommuner gælder, at der er større tilbøjelighed til at pendle ud af kommunen for at arbejde, hvis man bor i et landdistrikt, fremfor hvis man bor i et byområde, jf. figur 9.10. Det kan i en vis grad forklares med, at landdistrikterne i de fleste kommuner ligger i kommunens yderkant og dermed nærmere på nabokommunen og jobmulighederne dér, sammenlignet med kommunens hovedby og øvrige byom-

Figur 9.8
Andel af 18-64-årige, som står varigt udenfor arbejdsmarkedet, 2013

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistriktsredegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

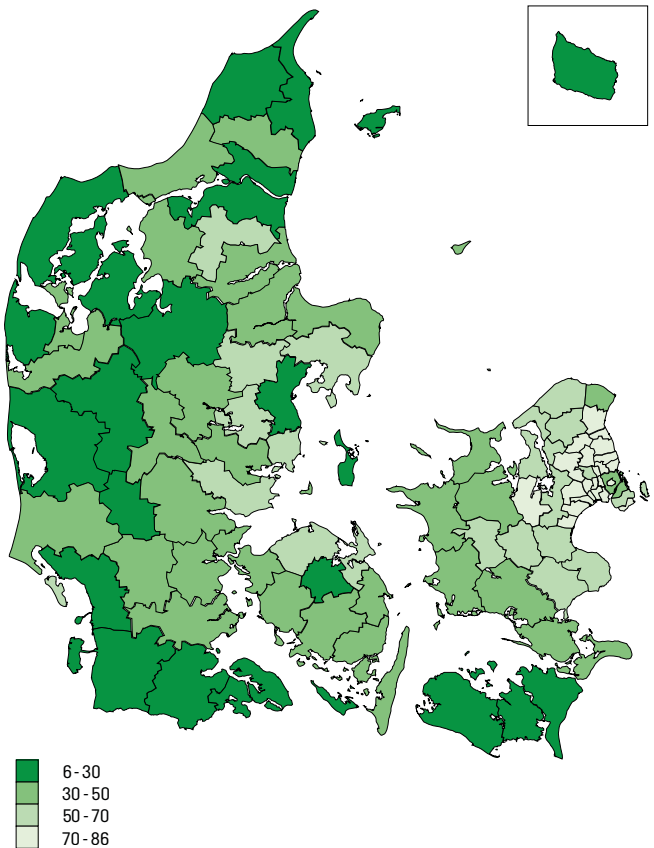
Bem.: Personer uden for arbejdsmarkedet er afgrænset til at omfatte personer, der er registreret som værende på efterløn, førtidspension og fleksydelse.

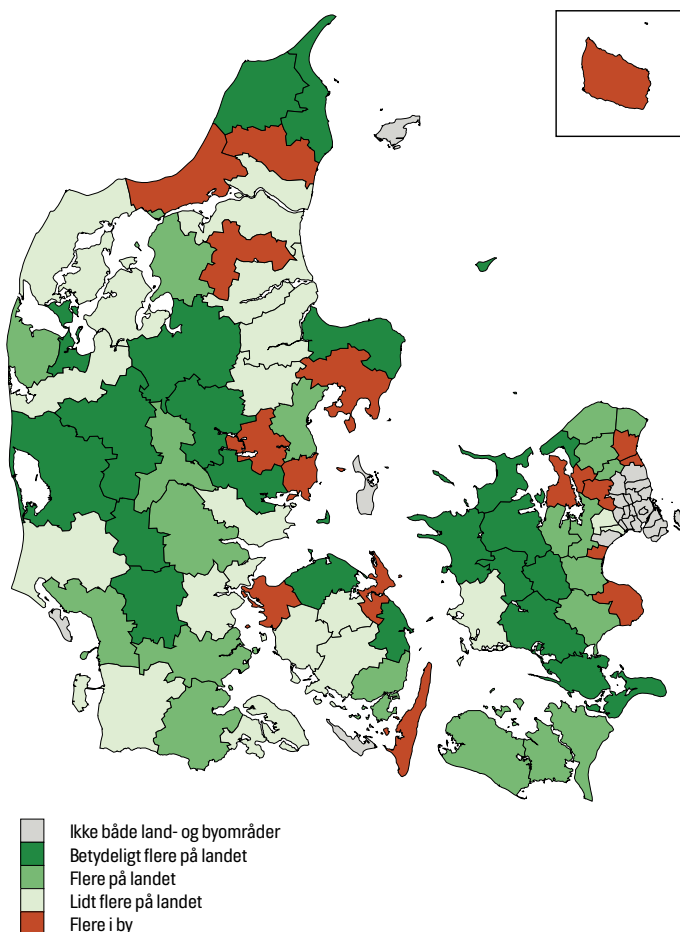

Figur 9.9
Andel beskæftigede i pct., som pendler ud af kommunen til deres job, 2013

Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Bem.: En pendler har bopæl i kommunen, men arbejdssted i en anden kommune.

Figur 9.10

Andel af pendlere blandt beskæftigede, sammenligning af by- og landbefolkningen i kommunen, 2013

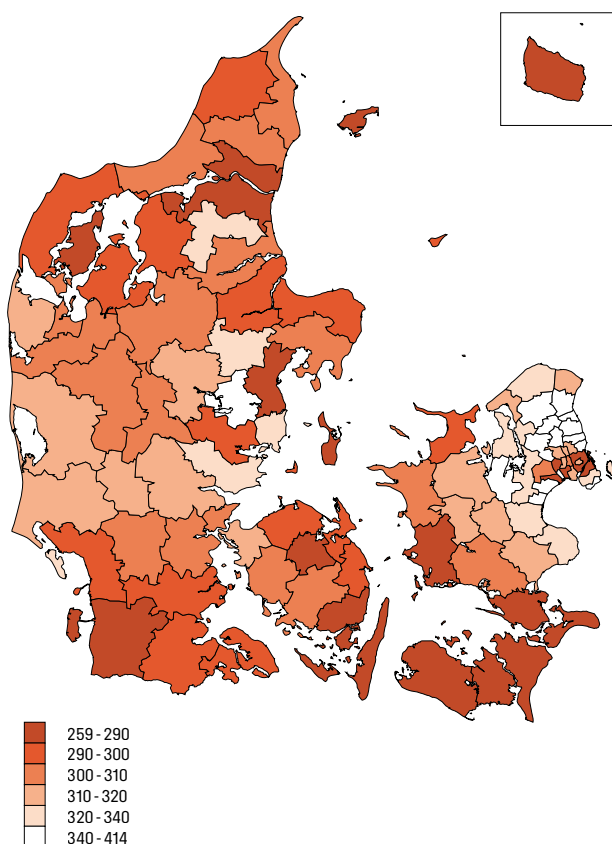
Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistriktsredegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

Bem.: En pendler har bopæl i kommunen, men arbejdsstedet i en anden kommune.

råder, som typisk ligger geografisk set mere centralt placeret i kommunen. I en mindre del af kommunerne har pendlerne i højere grad valgt at bosætte sig i byområderne i kommunen, og kun i mindre grad i landområderne. Det gælder for de fleste af nabokommunerne til Aalborg og Aarhus, og også for enkelte af nabokommunerne til Odense og det storkøbenhavnske

område, jf. figur 9.10. En del af forklaringen herpå kan findes ved, at pågældende områder har befolkninger, som er bedre uddannet end gennemsnittet, og dermed har større tilbøjelighed til at pendle og samtidig har præferencer for bylivet. Derudover spiller infrastrukturen – såvel i forhold til vejnettet som til de offentlige transportmuligheder – en betydelig rolle.

Figur 9.11

Ækvivaleret medianindkomst (1.000 kr.) i kommunen (en beregnet personindkomst, som kan sammenlignes på tværs af kommuner), 2012

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistriktsredegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

Bem.: Ækvivaleret indkomst er beregnet ved summen af familiens samlede bruttoindkomster divideret med ækvivalensmålet, (antal voksne + antal børn)0,6, se bilag 2 for eksempel.

Opgørelsen viser medianindkomsten for familier med mindst én person mellem 18 og 64 år.

INDKOMST

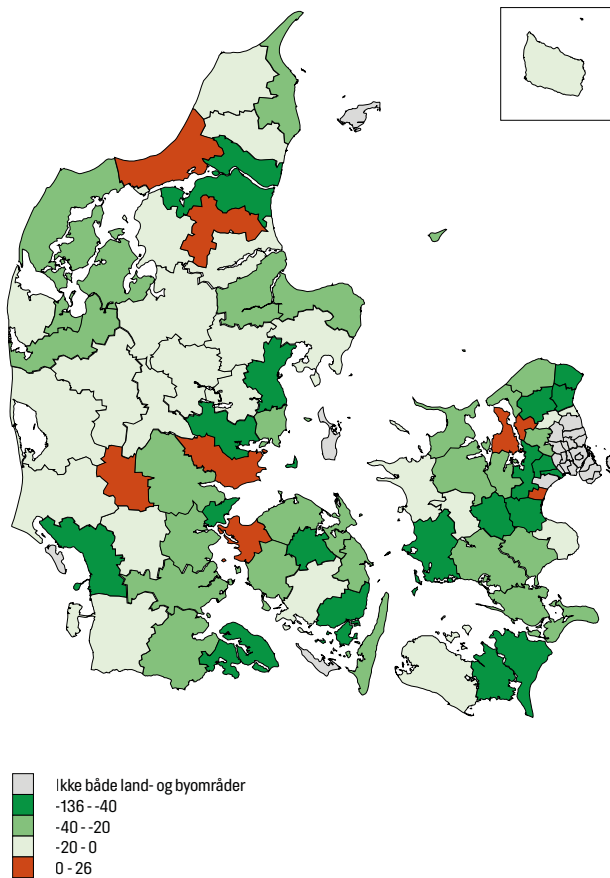
I de følgende opgørelser er der fokus på indkomsten pr. person i den typiske husstand i kommunen, målt ved medianindkomsten. Dette indkomstmål giver en idé om størrelsen på middelindkomsten i den pågældende kommune.

Ved at bruge medianindkomsten i en typisk husstand sikrer vi, at indkomstmålet ikke i væsentlig grad bliver påvirket af, hvor mange borgere, kommunen har, og hvor velhavende, de er.

Det er økonomisk fordelagtigt at bo som par, idet en række udgifter, som eksempelvis boligudgifter, kan deles. Derfor kan de samlede indkomster for en familie med to voksne ikke umiddelbart sammenlignes med indkomsten i familier med en anden sammensætning.

Det kan eksempelvis være vanskeligt at sammenligne husstandsindkomsten for en enlig med husstandsindkomsten for en børnefamilie med to voksne og to børn. Bruttoindkomsten

- * Indkomsten er højest i kommunerne i omegnen af de fire største byer, mens de laveste indkomster findes i netop de fire største byer, på sydhavsøerne, i Svendborg, Tønder og Vordingborg Kommuner samt på Bornholm.
- * Indkomsterne er højere i landområderne end i byområderne i de fleste kommuner.
- * Opgørelsen afdækker medianindkomsten for familier med mindst én person mellem 18 og 64 år.

Figur 9.12

Forskel i ækvivaleret medianindkomst (1.000 kr.) mellem kommunens land- og bybefolkning, 2012 (tal større end nul – markeret med rødt - indikerer højere indkomst i byområderne)

Kilde: Egne beregninger på registerdata samt brug af sognegrupperingen fra Landdistriktsredegørelsen, hvoraf der findes en kort beskrivelse i bilag 1.

Bem.: Ækvivaleret indkomst er beregnet ved summen af familiens samlede indkomster divideret med ækvivalensmålet, følgende Økonomi- og indenrigsministeriets mål, (antal voksne + antal børn)0,6, se bilag 2 for eksempel. Opgørelsen viser medianindkomsten for familier med mindst én person mellem 18 og 64 år.

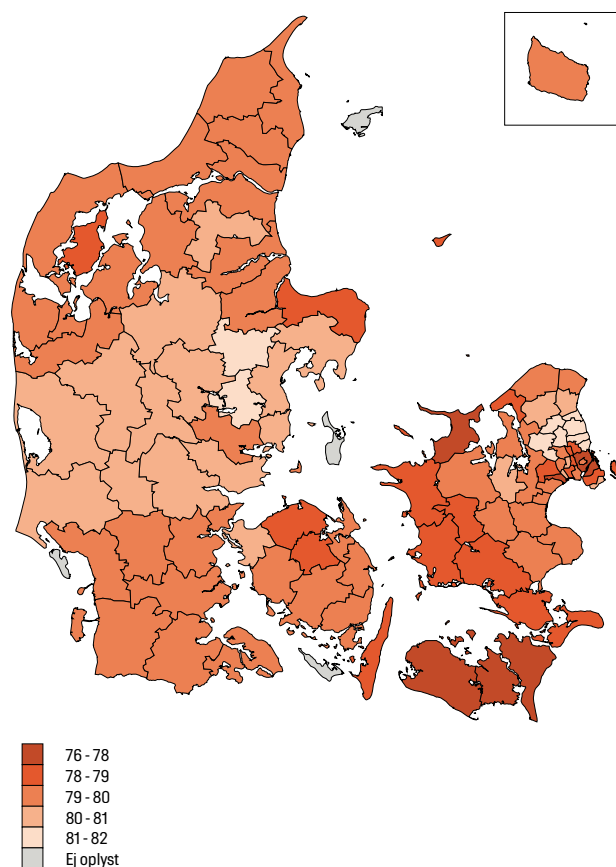
pr. voksen i en familie er derfor korri-
 geret, så det er sammenligneligt med
 indkomsten blandt enlige. På denne
 måde kan indkomsten sammenlignes
 på tværs af forskellige familietyper. Et
 eksempel på beregningen af den så-
 kaldt ækvivalerede indkomst er skit-
 seret i bilag 2.

Indkomsten er højest i kommunerne i
 omegnen af de fire største byer, jf. fi-
 gur 9.11. Kommunerne nord for Køben-
 havn har de allerhøjeste indkomster.
 Derudover er der relativt høje ind-

komster i Frederiksberg, Middelfart
 og Hedensted Kommuner. Samtidig
 findes de laveste indkomster i netop
 de fire største byer, på sydhavsøerne,
 i Svendborg, Tønder og Vordingborg
 Kommuner samt på Bornholm.

Indkomsterne er højere i landområ-
 derne end i byområderne i de fleste
 kommuner, især i storbykommuner, jf.
 figur 9.12. Det skal ses i lyset af, at ek-
 sempelvis de store, almennyttige bolig-
 områder med relativt mange beboere
 i lavindkomstgrupperne typisk ligger i

byområderne. Undtaget herfra er Jam-
 merbugt, Rebild, Hedensted, Billund,
 Middelfart, Frederikssund og Solrød
 Kommuner, hvor indkomsterne er høje-
 re i kommunernes byområder sammen-
 lignet med landområderne. Forskellen
 er mest udtalt for Solrød Kommune. Her
 er byområdet langs stranden præget
 af villabyggeri i den dyre kategori, og
 dermed typisk beboet af velhavende
 borgere, mens landområderne ligger
 inde i landet, og typisk bebos af borgere
 med lavere indkomster end dem i kom-
 munens byområder.

Figur 9.13**Forventet middellevetid for 0-årige**

Anm.: For kommunerne Ærø, Fanø, Samsø og Læsø har Danmarks Statistik ikke offentliggjort data for middellevetiden, da opgørelserne vurderes for usikre på grund af kommunernes størrelse. Forventet middellevetid er baseret på overlevelser i perioden 2009-2013.

Kilde: Statistikbanken tabel HISBK.

SUNDHEDSTILSTAND

Sundhedstilstanden i befolkningen kan belyses på flere måder. Det antal år, man som gennemsnitsborger kan forvente at leve, giver et samlet billede af, hvordan den generelle sundhedstilstand er i det område, man bor. Middellevetiden for 0-årige viser det antal år en gennemsnitlig nyfødt ville leve, hvis dennes overlevelse fremover svarer til gennemsnitsniveauet for den øvrige befolkning. Middellevetiden for 0-årige på kommuneniveau er senest opgjort på baggrund af dødeligheden i perioden 2009-2013.

I denne periode var den gennemsnitlige middellevetid på landsplan 79,4 år. Dette dækker dog over store forskelle på tværs af kommunerne. Den højeste middellevetid findes især i en række kommuner nord for København og i Region Midtjylland, jf. figur 9.13.

Kommunerne med de laveste middellevetider findes i Vest- og Sydsjælland, Lolland-Falster samt i Københavns og Ishøj Kommuner.

Rudersdal Kommune er med 81,7 år den kommune, hvor middellevetiden er højest. Rudersdal Kommune havde allerede i perioden 2000-2004 en forventet levetid, som svarer til landsgennemsnittet for perioden 2009-2014, hvilket svarer til at være knap et årti foran det generelle niveau i Danmark.

Lolland Kommune har med 76,3 år den laveste middellevetid, som er 5,4 år lavere i sammenligning med Rudersdal. Det svarer til landsgennemsnittet for Danmark for perioden 1997-1999, hvilket svarer til at være mere end et årti efter den generelle udvikling i forhold til middellevetiden.

✱ Den gennemsnitlige middellevetid i Danmark var 79,4 år for perioden 2009-2013.

✱ Kommunerne med de laveste middellevetider findes i Vest- og Sydsjælland, Lolland-Falster samt i Københavns og Ishøj Kommuner.

INDEN FOR KOMMUNE- GRÆNSERNE TJENER BORGERNE MEST I LAND- DISTRIKTERNE

Målt inden for den enkelte kommune er det værd at lægge mærke til, at borgerne i landdistrikterne overvejende tjener mere end byboerne. På landsplan er indkomsterne generelt højest i kommunerne nær de fire største byer, og borgerne i kommunerne nord for København er dem, der tjener mest. De laveste indkomster finder man inden for bygrænserne af netop de fire største byer, på sydhavsøerne, i Svendborg, Vordingborg og Tønder Kommuner samt på Bornholm. Opgørelsen afdækker medianindkomsten for familier med mindst én person mellem 18 og 64 år.

Bilag

Bilag 1:

Grupperingen af sogne

Den opdeling af de danske sogne, der anvendes i Regional- og Landdistriktpolitiske Redegørelse, bruges også i denne analyse. Grupperne er defineret således:

- > Byområder i eller tæt på de største byer: områder, hvor mindst halvdelen af borgerne bor (a) i byer med over 3.000 indbyggere og (b) inden for en halv times kørsel fra et af de største byområder i landet.
- > Byområder længere væk fra de største byer: områder, hvor mindst halvdelen af indbyggerne bor (a) i byer med over 3.000 indbyggere og (b) mere end en halv times kørsel fra et af de største byområder i landet.
- > Landdistrikter tæt på de største byer: områder, hvor mere end halvdelen af indbyggerne bor (a) uden for byer med over 3.000 indbyggere og (b) inden for en halv times kørsel fra et af de største byområder i landet.
- > Landdistrikter længere væk fra de største byer: områder, hvor mere end halvdelen af indbyggerne bor (a) udenfor byer med over 3.000 indbyggere og (b) mere end en halv times kørsel fra et af de største byområder i landet.
- > De danske småøer omfatter: Aarø, Agersø, Anholt, Askø (inkl. Lilleø), Avernakø, Baagø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø. Det anvendte datamateriale er på sogneniveau. Enkelte øer udgår fra analyserne, idet der ikke er sammenfald med et sogn. Dette gælder Barsø, Egholm, Nekselø og Aarø.

Bilag 2:

Eksempel på beregning af den ækvivalerede indkomst

For at korrigere for, at der er økonomiske fordele ved, at man er flere personer i husstanden, eksempelvis til dækning af huslejen mv., beregnes den ækvivalerede indkomst.

Hvis et par har indkomster på henholdsvis 250.000 kr. og 350.000 kr., så er den samlede indkomst 600.000 kr. Den gennemsnitlige indkomst for de 2 personer er 300.000 kr. I dette tilfælde er den ækvivalerede indkomst: $600.000 \text{ kr.} / (2 \cdot 0.6) = 395.852 \text{ kr.}$ Når der sammenlignes med den gennemsnitlige indkomst, så svarer det til, at man som par i dette eksempel hver har en økonomisk fordel af at leve i et par, som svarer til 95.852 kr. om året.

Bilag 3:

'Holdbar' reproduktionsrate

Befolkningens størrelse udvikler sig over tid på baggrund af en række faktorer. Tilgangen består af indenlandske fødsler og indvandring. Afgangen fra befolkningen består af dødsfald og udvandring. I beregningerne af reproduktionsraternes holdbarhed ses på, om folketallet kan holdes på det nuværende niveau alene ved de indenlandske fødsler.

Der er dermed tale om en alt-andet-lige-beregning, som bygger på en række forudsætninger, som reelt ikke er opfyldt, men som tillader beregningsmæssigt at perspektivere og lave sammenligninger. Vi undersøger således hvad, der ville ske med folketallet, hvis følgende forudsætninger var opfyldt:

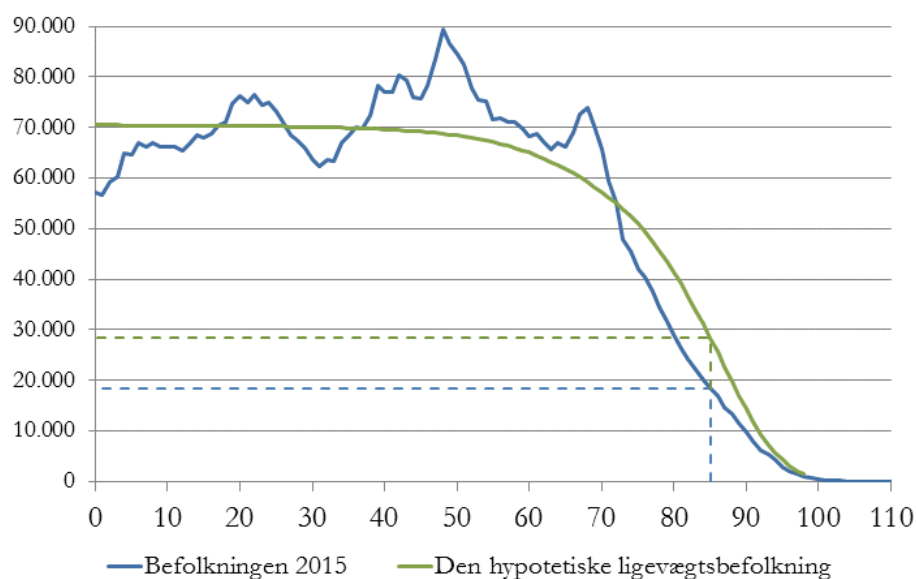
- > Hvis fødselsraten for det pågældende år gjaldt for alle år (jf. figur 6.1 svinger fødselstallet fra år til år)
- > Hvis der ikke var ind- eller udvandring, eller mellemkommunale flytninger er der en betydelig mobilitet i befolkningen)
- > Hvis dødsraterne for hver årgang er konstant (befolkningens generelle sundhedstilstand bliver bedre og bedre over tid)

På denne baggrund beregnes, om fødselsraten er holdbar for landet som helhed, og om fødselsraten for den enkelte kommune er holdbar. Med holdbarhed menes, om fødselsraten under de givne antagelser vil kunne opretholde folketallet på det nuværende niveau.

Eksempelvis gælder for 1995, at folketallet ved starten af året var 5.215.718, og at der i løbet af året blev født 69.771 børn. Hvis fødselstallet udtrykker et stabilt årligt antal nyfødte, så er en forudsætning for, at befolkningen kan reproducere, at hver af de nyfødte gennemsnitligt lever 74,8 år (beregnet som $5.215.718/69.771$). Da middellevetiden i 1995 var 75,5 år, var fødselsraten i det år faktisk tilstrækkelig høj til, at befolkningen kunne reproducere sig selv.

I alle år siden 1995 har fødselsraten været for lav til, at befolkningen i Danmark har kunnet reproducere sig selv. Når folketallet alligevel er vokset i perioden, kan det tilskrives to årsager. For det første har der været større indvandring end udvandring. For det andet er der en skæv aldersfordeling i Danmark, jf. figur B3.A. Især gælder, at der er relativt færre af de ældste ældre, hvor dødsraterne er høje. Eksempelvis er der ca. 10.000 færre 85-årige, end der ville have været i en ligevægtsbefolkning, jf. figur B3.A. Samtidig er der relativt flere borgere i aldersgruppen 40-70 år, hvor dødsraterne er lave.

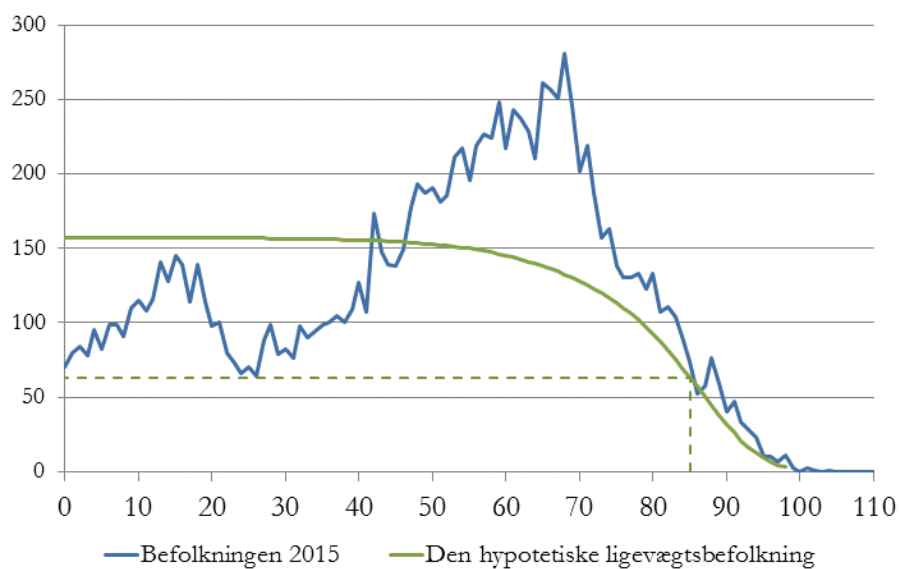
Aldersfordelingen er i hovedsagen en afspejling af de historiske fødselsrater, med – for perioden – lave fødselsrater i årene forud for 2. verdenskrig, kombineret med meget store fødselsårge i krigs- og efterkrigsårene fra omkring 1942 frem til slutningen af 1960'erne. De relativt

Figur B3.A:

Aldersfordelingen i befolkningen og i en hypotetisk ligevægtsbefolkning

Kilde: Egne beregninger på baggrund af statistikbanken, folk1, dod.

Figur B3.B:

Aldersfordelingen for befolkningen i Langeland Kommune og i en hypotetisk ligevægtsbefolkning

Kilde: Egne beregninger på baggrund af statistikbanken, folk1, dod.

lave antal døde, vi har haft de seneste år, skal primært tilskrives den aldersfordeling, der er i befolkningen. Der kan forventes at komme betydeligt flere dødsfald i fremtiden alene som et udslag af de skift, der kan ventes i befolkningens aldersfordeling.

De faldende fødselsrater, der har været siden midten af 1990'erne, afspejler sig også i faldende årgange i aldersgruppen 0-20 år med færrest blandt de alleryngste årgange jf. figur 6.A.

Kommunespecifikke beregninger

Aldersfordelingen for befolkningen varierer betydeligt mellem kommuner. Eksempelvis har befolkningen i Langeland Kommune en aldersprofil, som er mere skæv end den, der gælder for Danmark som helhed. Der er flere personer i alle årgangene 50+ end det, der svarer til en ligevægtsbefolkning, jf. figur B3.B. Samtidig er der færre borgere i alle årgange 0-40 år end det, der svarer til en ligevægtsbefolkning.

En skæv aldersfordeling, som eksempelvis illustreret ved figur B3.B, giver sig udslag i eksempelvis fødselsraten og dødsraten. Selvom kvinderne i den fødedygtige alder i gennemsnit får lige så mange børn som i andre kommuner, vil det samlede fødselstal for kommunen alligevel være relativt lavt, da der kun er få fødedygtige kvinder. Da der er relativt mange ældre i aldersgrupperne med en høj dødsrate, vil der for kommunen som helhed være relativt mange dødsfald i sammenligning med andre kommuner.

Danmark står midt i en historisk omstilling

Mens befolkningen som helhed vokser, oplever mange kommuner i yderområderne faldende befolkningstal og en ændret befolkningssammensætning med flere ældre og færre børn og unge.

Denne rapport går i dybden med en række parametre, der alle har betydning for kommunernes arbejde. Hvad betyder vandringen fra land til by for den lokale befolkningsudvikling? Hvordan er beskæftigelsen fordelt? Og hvilke ressourcer råder befolkningen over?

Gennem en række overordnede fakta giver rapporten – som er udarbejdet af KL's analyseenhed – et fælles udgangspunkt for at sammenligne udviklingen på tværs af kommuner og nuancere billedet af den omstilling, vi som land står midt i.

Rapporten udgives som en del af Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Miljøministeriet v/Naturstyrelsen, KL og Realdanias kampagne Yderområder på forkant.

Realdania

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

MINISTERIET FOR
BY, BOLIG OG
LANDDISTRIKTER

